Poštnina plačana v gotovini | LETO LIX | V Ljubljani, v soboto 3. oktobra 1931 | ŠTEV. 224 a | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen pondeljka in dneva po prazniku

Porazna bilanca

Ženeva, 30. septembra.

Včeraj popoldne je g. Titulescu zaključil XII. zasedanje Zveze narodov. Ko je romunski diplomat — ki je proti vsem običajem postal že drugič predsednik zasedanja — pred tremi tedni otvoril jesensko zasedanje, je v lepo zvenečem govoru napovedal, da Zveza zboruje v izrednih prilikah in da mora tokrat delati več kot kdarkoli. In še je govoril: Sveti ogenj, ki plamti v Ženevi, ne sme ugasniti. Netili ga bomo ne z besedami in govori, temveč z dejanji! Ko pa se danes razhajajo delegati 50 držav, ki so se tekom zasedanja pomnožili še za onega iz Mehike in gledajo nazaj na svoje »delovanje«, ne najdejo drugega kakor eno omledno resolucijo proti oboroževanju in pa sporazum o lovu na kite...

To dejstvo je do neverjetnosti škandalozno in žalostno. V resnici si kaj takega more privoščiti le vsega siti in brezskrbni svet, nikakor pa ne zastopniki narodov, ki bijejo danes vprav gigantski boj za svojo gospodarsko eksistenco. Zgleda, kakor da je za večino delegatov ženevsko zasedanje postalo prijeten jesenski oddih, neke vrste z visokimi dijetami zelo dobro plačano letovišče. Toda to ne more biti namen najvažnejše mednarodne institucije!

In vendar je spočetka bilo več upanja na stvarno delo. Evropski odbor je pripravil dva praktična predloga. Enega, ki se je tikal gospodarskega položaja in pa predlog za oboroževalni moratorij. Odbor je predlagal Zvezi, naj se osnuje evropska industrijska banka, ki bi dajala dolgoročne kredite. Predlog je podpirala Holandija (Colijn), Nemčija (Ritter), Anglija (Salter) in Švica (Stucki). Ni pa soglašala Francija, ki je trenutno najmočnejša denarna velesila v Evropi, to pa radi tega, ker ne bi rada izpustila svoje tudi politične kontrole nad uporabo lastnega denarja. Razorožitvenemu predlogu pa so se uprle znane vojaške sile, tako, da se je iz vsega toliko obetajočega hrušča porodila pohlevna resolucija, ki izraža željo po razorožitvi... Po tem očividnem neuspehu je za l. 1932 napovedana razorožitvena konferenca v najresnejši nevarnosti.

Vso svojo nemoč in brezglavost pa je Zveza pokazala ob izbruhu japonsko-kitajskega spora. Vsi resnični prijatelji Zveze narodov, ki so upali in verjeli, da je ona zmožna vojno preprečiti in nastale spore mirno likvidirati, preživljajo danes strašno razočaranje. Bili so osupnjeni takoj spočetka, ko se je zvedelo, da se je od uglednih državnikov pritiskalo na kitajskega delegata, naj mandžurskega vprašanja raje ne spravlja pred mednarodno tribuno. Gre namreč za eno prvih velesil sveta, Japonsko, kateri se nihče ne bi rad zameril. Kaj torej odločuje v Ženevi: pravica ali moč? — Kitajski delegat g. Sze se je res dal pregovoriti. Šele pozneje, ko so se obupni klici iz njegove domovine vedno bolj množili, se je odločil za korak, kateremu se je že odrekel. Kaj je storil Svet na to, je itak znano. Najprej je na obe sporni sili naslovil apel, naj vse opustita, kar bi netilo sovražnosti in naj umakneta čete, ki niso nujno potrebne za varstvo življenja in imetja lastnih državljanov. Kitajska je namreč svoje dni prevzela garancijo za življenje in imetje Japoncev, ki žive na njenem teritoriju. Istočasno pa je zahtevala, da se ji da odškodnina za škodo, ki so jo že napravile razne japonske »ekspedicije« in dalje, da Svet imenuje nevtralno komisijo, ki bo dogodke preiskala na licu mesta. Zahteva po odškodnini je na raznih sejah komisije, ki so jo sestavljali predsednik Sveta in zastopnikih štirih evropskih velesil (Francije, Anglije, Nemčije in Italije) padla v vodo. Končno je šlo le še za to, da Japonci umaknejo čete iz Mandžurije in priznajo nevtralno preiskovalno komisijo. Toda Japonska ni popustila niti za las. Diplomatična nota iz Tokija, ki jo je tolmačil japonski ženevski zastopnik Yoshisawa, sicer pristaja na odpoklic čet, v kolikor niso potrebne v Mandžuriji. Toda dejstvo je, da so japonski vojni oddelki ostali na »nekaterih krajih«. To se pravi, čete so ostale povsod, kjer se je Japoncem zdelo iz vojaških in političnih razlogov potrebno. Mešane, nevtralne komisije pa Japonska ne priznava. Na tozadevni predlog Sveta je odgovorila, da je taka komisija nepotrebna, ker imajo velesile itak svoje diplomatične zastopnike na Vzhodu, ki se lahko pouče o razmerah. Zadeva se je sedaj odložila do 14. oktobra v svrho podrobnejših informacij. A vsi znaki kažejo, da bo ostalo tako, kakor je. Japonska je ostala na celi črti absolutna zmagovalka. Njena pravica je pravo sile in moči. V ženevskih krogih prevladuje prepričanje, da bi Japonska rada prišla naravnost ali po ovinkih do ogromnih naravnih zakladov Mandžurije, zlasti do bogatih rudnin, ki jih potrebuje za svojo rastočo industrijo. (Se je med tem že zgodilo s proglasitvijo »samostojne« Mandžurije. — Op. ur.) Pri svojem početju uživa velesila vzhajajočega solnca moralno podporo Anglije, kateri gre čisto v račun, ako Japonci zaposle sovjete na Doljnem vzhodu. Lord Robert Cecil je celo cinično izjavil na Seji Sveta, da je glavni cilj, »da se mir ni kršil«, dosežen, v ostalem pa da ni naloga zveze narodov, da poravnava prepire med državami.

Svet Zveze narodov se je s svojim zadržanjem v japonsko-kitajskem sporu težko kompromitiral in izgubil mnogo na svoji moralni sili, ker se je postavil preveč očitno na stališče močnejšega, ki je povrhu še z neprikritim cinizmom odklonil kot »nepotrebno« nevtralno preiskovalno komisijo. Dosedaj še ni gotovo, kako stališče bo zavzela Amerika, ki je na mandžurskem vprašanju močno interesirana, ki pa itak ni član Zveze narodov.

Sicer pa je že zunanja slika XII. zasedanja bila jako klaverna. Velike države so ga naravnost sabotirale in že po nekaj dneh odpoklicale svoje zunanje ministre. Nadaljnjim sejam so prisostvovali le še razni drugovrstni zastopniki. Ob klavernem zaključku letošnjega zasedanja se človeku skoraj vsiljuje vprašanje: Ali ona Zveza narodov, ki naj bi avtoritativno odmerjala pravo močnim in šibkim, sploh še obstoja? Mar se ne odločajo že danes vsa važna politična in gospodarska vprašanja izven njenega okvira? Prihaja čas, da bo tudi na to treba brez iluzij docela objektivno odgovoriti. Naj se izjalovi še razorožitvena konferenca, pa bo težko šibkejše narode prepričati, da nista tudi za Ženevo moč in pravica merodajni za — pravico.

—y.

Sodelovanje med Francijo in Ameriko

Velik pomen obiska ameriškega generala v Belgradu

Paris, 2. okt. Obisk gospoda Lavala v Washingtonu bo vsekakor izrednega pomena tako za Francijo kakor za mednarodno politiko sploh. Gospod Laval se bo vkrcal dne 16. novembra na transatlantiku »Ile de France« in bo dospel v Newyork 21. istega meseca. Nekoliko čudno se sliši, da ga minister za zunanje zadeve Briand ne bo spremljal, kakor ga je spremljal v Berlin, toda prezident Hoover, ki je povabil samo Lavala, je očividno mnenja, da je Briand pri reševanju velikih vprašanj sedanjega momenta popolnoma nepotreben.

Velika večina Francozov polaga na obisk v Newyorku zelo velike nade, ne manjka pa seveda tudi takih, ki se boje, da ne bi Hoover v Washingtonu načel vprašanj, ki jih precejšen del francoskega javnega mnenja ne sliši rad. Boje se, da ne bi predsednik Združenih držav te prilike uporabil, da resno sproži vprašanje moratorija za nemške reparacije, kakor tudi popolne revizije reparacij in vojnih dolgov sploh.

Vodilni krogi v Parizu pa očividno ne delijo bojazni nacionalističnih krogov in polagajo veliko večjo važnost na dejstvo, da bo ta obisk zelo poglobil prijateljstvo med Francijo in Ameriko, tembolj, ker bo združen z veliko spominsko slavnostjo o priliki 150 letnice bitke, v kateri so si Amerikanci izvojevali svobodo. Združene države očividno zasledujejo namen, da bi se čim tesneje zvezale s Francijo, ki je danes v finančnem oziru najmočnejša država sveta.

Velik pomen se pripisuje v tem oziru tudi nedavnemu obisku šefa amerikanskega generalnega štaba v Belgradu. Veliki ameriški vojaški dostojanstvenik je obiskal prestolico Jugoslavije na pobudo Francije, oziroma šefa generalnega štaba francoske armade Weyganda. Ta obisk so zelo komentirali tako ameriški kakor francoski listi kot dokaz velike važnosti, ki jo Združene države pripisujejo Franciji kot prvi velesili evropskega kontinenta, ki ima močne in zveste prijatelje. Zato ni čudno, da zlasti nacionalistični krogi v Franciji govorijo o francosko-ameriški alijanci.

Čeprav treznejše misleči krogi pri tej priliki poudarjajo, da obstoji še vedno velika razlika med stališčem Amerike in stališčem Francije, kar se tiče vprašanja revizije reparacij in vojnih dolgov, kakor tudi vprašanje redukcije oboroževanja, se ne more tajiti, **da Amerika danes išče najtesnejših stikov s Francijo, ker jo v to sili kritični gospodarski položaj sveta, posebno pa Amerike same.** Iz tega sledi, da bodo Združene države Severne Amerike svoje naziranje o verzajski pogodbi pač morale kolikor toliko prilagoditi stališču Francije.

V kakšni smeri se odnošaji med obema republikama v zadnjem času razvijajo, dokazuje tudi slovesna otvoritev doma bivših amerikanskih bojevnikov v Parizu. Ena dvorana tega doma je posvečena spominu maršala Pershinga, poveljnika ameriških čet v Franciji za časa minule vojne, druga pa je posvečena spominu bivšega ameriškega poslanika Herricka, ki je bil v Parizu, ko je to mesto bilo ogroženo po nemški armadi. O priliki otvoritve tega doma so bili govorjeni tudi mnogi govori, ki so vsi povzdigovali prijateljstvo med Ameriko in Francijo. Ameriški poslanik Edge je izjavil, **da morata Francija in Amerika v sedanjih okoliščinah skleniti tesno in delavno zvezo na podlagi realnih dejstev.** Odgovoril mu je predsednik republike Doumer, ki je svoj govor končal z besedami: **»Tesen sporazum in aktivno sodelovanje med obema republikama bo v resnici veliko pripomoglo k upostavitvi zaupanja in splošnega blagostanja na svetu.«**

Washington, 2. oktobra. AA. V Beli hiši je bila konferenca glede priprav za sprejem francoskega ministrskega predsednika Lavala. Konferenci je predsedoval Hoover.

Položaj v Avstriji zelo kritičen

„Delati, predno ne bo prepozno!"

Dunaj, 2. okt. tg. **Položaj v Avstriji postaja vedno kritičnejši, ker vlada do sedaj ni mogla dobiti večine za svoj varčevalni program. Že danes dopoldne bi imela biti seja narodnega sveta, ki naj bi votirala ta program. Seja pa je bila odgodena na jutri. Med tem pa se zvezni kancler dr. Buresch neprestano pogaja z vsemi strankami, ne da bi mogel napredovati, ker so socialni demokrati kakor tudi Velenemci in heimwehrovski blok odločno odklonili pristanek na vladne načrte. Zato je dr. Buresch danes naslovil resen apel finančnemu in proračunskemu odboru, v katerem pravi: »Gre za to, da uidemo grozečemu polomu. Stvar moramo dovršiti danes, ker je gospodarski položaj naše države enostavno ne more več prenašati. Sklicujem se na dogodke zadnjih 24 ur. Sedaj ne smemo ostati na pol pota. Finančni efekt se mora doseči. Biti hočem vse prej kakor diktator, toda govorim resnico. To se mora zgoditi in je minimum onega, kar se mora zgoditi. Opozarjam tudi na to, da je to obenem kabinetno vprašanje. To ni grožnja, temveč bi bilo nasprotno celo osvoboditev iz marsikaterih neprilik. Delajmo hitro. Postali smo revnejši in nimamo nobene možnosti, dobiti nove dohodke. Prosim vas, da upoštevate dejstvo, da vlada potrebuje ono, kar tu predlaga. Delati, preden ne bo prepozno.« Tako resnih besed odgovornega ministrskega predsednika v avstrijskem parlamentu še ni bilo slišati. To je govoril opoldne, do prvih večernih ur še ni imel nobenega uspeha, ker je vlada odločno odklonila predlog socialnih demokratov, ki so hoteli, da se vojni proračun zmanjša za 30 milijonov šilingov, zato pa zmanjšanje uradniških plač za enak znesek restringira na 50 milijonov šilingov namesto 80 milijonov.**

Najstarejša romunska banka v konkurzu

Francija naj pomaga iz gospodarske stiske

Belgrad, 2. okt. l. Iz Bukarešte poročajo, da je napovedal anajstarejša banka v Erdelju, »Banka Transilvania« konkurz in je zoprosila za vladno posredovanje. Aktiva znaša 24 milj. levov, pasiva pa je mnogo večja. Cela vrsta močnih industrij in podjetij je z banko vred prišla v zelo težek položaj, ter so morala deloma že zapreti svoje obrate. Na borzah v Bukarešti se je lej zelo dobro držal, kljub velikemu vznemirjenju, ki je vladalo v mestu in sicer zato, ker so banke ugodile vladni želji, ter so opustile nakupovanje zlatih valut. — Princ Nikola, brat kralja Karla je nenadoma odpotoval z letalom v Francijo, govori se, da po kraljevem naročilu. Na dvoru izjavljajo, da je njegovo potovanje zasebnega značaja in da hoče princ Nikola obiskati samo svojo sestro Ileano, ki živi v Münchenu. Toda gospodarski krogi so prepričani, da se je princ Nikola podal v Pariz z nalogo, da nujno zaprosi Francijo za denarno pomoč, ker sicer Romunija ne bo v stanu prebresti vihar, ki divja sedaj nad njenem gospodarskem polju.

Maniu zahteva revizijo ustave

Romunija naj se razdeli v tri avtonomne dežele

Bukarešt, 2. okt. Med tukajšnjim tiskom se je vnela živahna polemika o notranji ureditvi države; gre za staro vprašanje: avtonomija ali centralizacija. Polemiko je izzval poslanec Romul Boila s svojo brošuro, v kateri zagovarja revizijo sedanje ustave v zmislu popolne decentralizacije. **Boila zahteva, naj se Romunija razdeli v tri velike dežele, ki bi uživale popolno avtonomijo in bi se vladale z lastnim deželnim zborom, iz katerega bi se sestavila deželna vlada.** Po njegovi zasnovi bi se država razdelila v tri dežele, in sicer: **1. Veliko in Malo Vlaško, Dobrudža in Podonavje, 2. Moldavija, Besarabija in Bukovina. 3. Sedmograška, Banat, Kriša in Marmaroš.** Kakor rečeno, bi te dežele uživale avtonomijo, medtem ko bi v kompetenci osrednje vlade in osrednjega parlamenta ostali ti-le resori: zunanje zadeve, vojska, promet, pošta, finance, vprašanje posojil in splošna državna policija. Osrednja vlada bi sestojala iz ministrskega predsednika in štirih resornih ministrov, to je za zunanjepolitične zadeve, promet, finance in vojsko. Deželne vlade bi imele ministrskega predsednika, ki bi bil istočasno notranji minister, in štiri druge ministre, in sicer za finance, kmetijstvo, industrijo, trgovino in ceste, za prosveto in pravosodje. Deželna zbornica bi imela zakonodavne pravice.

Romunsko časopisje je takoj zavzelo stališče napram predlogu poslanca Boile in se je razdelilo v dva tabora. **Za avtonomijo se odločno zavzema tisk v nekdanjih avstrijskih in madjarskih pokrajinah, medtem ko je večina časopisja v Bukareštu proti spremembi sedanje ustave in meni, da se za poslancem Boilo skriva bivši ministrski predsednik Maniu, ki v zadnjem času čedalje bolj aktivno posega v politično življenje. Edino »Adeverul« odločno brani stališče poslanca Boile in zahteva revizijo sedanje ustave.** »Ako hočemo ohraniti narodno edinstvo dežele,« piše list, »moramo upoštevati dejstvo, da so nove pokrajine stoletja živele v drugačnih kulturnih in socialnih razmerah kakor ostala Romunija.«

Bivši minister dr. Nister se v listu »Glasul Bukovinei« postavlja za avtonomijo. Bukovinci so bili vselej za državno edinstvo in nihče jim ne more očitati narodnega izdajstva, toda tudi oni imajo pravico do soudeležbe pri upravi države. V resnici pa so vsi državni uradniki tudi v Bukovini sami Romuni iz stare Romunije. Temu je treba enkrat napraviti konec. Zato pozdravlja dr. Nister predloge poslanca Boile.

Da je postalo vprašanje decentralizacije tako aktualno je kriv ministrski predsednik Jorga, ki je takoj po svojem nastopu ukinil vse ukrepe Maniuove vlade, s katerimi je skušala kmetska stranka izvesti decentralizacijo državne uprave. Jorga je ukinil ministrstvo za Bukovino. **Pri ministrskem predsedniku se je te dni zglasila deputacija Bukovincev s prošnjo, naj bi vlada obnovila ministrstvo za Bukovino. Predsednik Jorga je obljubil, da bo to storil. To pomeni popoln umik Jorgove vlade, ki je državno upravo vodila po zgrešenem načelu, da edino strogo centraliziran birokratizem odgovarja državnim interesom.**

Nameravan atentat na Izmet pašo

Carigrad, 2. oktobra. tg. Turška policija je odkrila načrt atentata na turškega ministrskega predsednika Izmet pašo, ki bi se imel izvršiti ob prihodu Izmet paše v Budimpešto. Atentat je imel izvršiti Armenec Djanikian po nalogu nekega armenskega terorističnega komiteja. Djanikian je v Carigradu na nekem romunskem parniku izvršil samomor, da uide aretaciji. Policija je ugotovila, da je bil atentat nameravan najprej v Atenah. Zarotniki pa so najbrže zvedeli, da je grška policija začela sumiti. Zato je hotel Djanikian odpotovati v Budimpešto in tam počakati na Izmet pašo. Pri samomorilcu so našli večjo vsoto denarja. Čuje se, da je Djanikian lansko leto nameraval umoriti namestnika ruskega zunanjega komisarja Karahana. Sovjetska policija ga je aretirala, posrečilo pa se mu je zbežati iz sovjetskih ječ. Sopotnik Djanikiana, Armenec Agop je bil aretiran. Sedaj zatrjuje, da je nedolžen in da je spoznal Djanikiana šele na ladji.

Ženska volilna pravica v Španiji

Madrid, 2. okt. tg. Po burnih debatah je bil s 160 proti 121 glasovom sprejet člen ustave, s katerim se uvaja ženska volivna pravica, za kar so glasovali tudi katoličani. Volivna starost za oba spola je določena s 23 leti.

Finančna komisija za Madžarsko

Budimpešta, 2. okt. ž. Včeraj ponoči je prišlo v Budimpešto tehnično osobje finančnega odbora Lige narodov, ki pričakuje strokovno finančno komisijo iz Ženeve, ki ima nalogo, da prouči finančno stanje v Madjarski.

Grandi obišče Berlin

Berlin, 2. oktobra. AA. Potovanje italijanskega zunanjega ministra Grandija v Berlin se pričakuje v prvi polovici oktobra t. l.

Demonstracije brezposelnih v Angliji

London, 2. oktobra. tg. Po demonstracijah v Londonu, Birminghamu in Manchestru so bili včeraj hudi spopadi v Glasgowu, kjer je centrum radikalnega delavskega pokreta. Policija na konjih je skušala razpršiti 40.000 brezposelnih demonstrantov. Pri tem je bilo ranjenih 9 oseb, med njimi 2 policista. Aretiranih pa je bilo 12 oseb, med njimi poslanec MacGowern. Demonstranti so razbili več izložbenih oken in pometali blago na cesto.

Lloyd George molči

London, 2. okt. tg. Mac Donald se odpelje danes k svojim volivcem v Seaham, kjer bo najbrže podal izjavo, ali bodo nove volitve ali ne, kar danes Angleže najbolj zanima. Churchill apelira v »Daily Mailu« na Mac Donalda in Baldwina, naj pozoveta Lloyda George k vstopu v vlado, da uresničita besedo o narodni vladi. Lloyd George sam pa še vedno molči.

Ofenziva nemškega kapitala

Oster boj za znižanje delavskih plač v Nemčiji -- Tudi katoliško delavstvo proti pretiranim zahtevam velekapitala

Berlin, 2. oktobra. d. Komaj so francoski državniki zapustili nemška tla in si je dr. Brüning nekoliko oddahnil ter za trenutek odložil zunanjepolitične skrbi, ko se je na tleh notranje politike vnela ljuta borba. Pred vratmi je zima in na dnevnem redu tako zvani zimski program, po katerem naj vlada vodi nemško državo, nemško gospodarstvo in bedne mase brezposelnih delavcev skozi zimo.

Padec funta, s katerim so se izdelki angleške industrije pocenili in tako učvrstila njena konkurenčna moč na zunanjem trgu, je pospešil razvoj gospodarske krize v Nemčiji, ker spravlja v nevarnost ne samo francosko, temveč tudi nemško industrijo. *Delavci v poruških premogovnikih so postali prva žrtev te muhaste igre mednarodnih valutnih oscilacij. Plača mu je bila znižana za 7% in to po hudi borbi z delodajalci, ki so zahtevali celo 12% znižanje, da lahko zopet uspešno konkurirajo angleškemu premogu. Zveza kovinske industrije je od včerajšnjega dne naprej že tudi znižala plače svojim delavcem.* Nadalje je odpovedala pogodbe vsem specializiranim delavcem, kakor elektromonterjem, kleparjem in instalaterjem ter si s tem dala svobodne roke za sklepanje novih pogodb. Temu zgledu bodo sledili gotovo tudi drugi podjetniki, ker hočejo sedanji položaj, ki je nastal zaradi padca funta sterlinga, uporabiti za to, da izvedejo znižanje plač, ki ga imajo v načrtih že delj časa.

Nemški kapital si je za ta naskok na delavske plače utrl pot z načelno izjavo državne Zveze nemške industrije, v kateri so včlanjeni vsi nemški pridobitni krogi od bankirjev, veleindustrijcev do malih obrtnikov, naslovljeno na vso nemško javnost. Zveza nemških industrijcev se odločno postavlja proti vsakemu vmešavanju države v zasebno gospodarstvo, češ, naj se poravnavi razmerje med delavcem in delodajalcem na realno podlago, ki jo zahtevajo interesi industrije. *Med kapitalizmom in socializmom ne more biti nikakega kompromisa in nemški industrijci zahtevajo, da se nemško gospodarstvo definitivno uredi v smislu individualističnega gospodarskega sistema, to se pravi, kapitalizma. Nemški industrijci zahtevajo tudi omiljenje bremen za socialno zavarovanje delavstva. Nadalje se morajo skrčiti upravni stroški države, ki so znašali v letu 1928.-1929. 30.1% dohodkov nemškega ljudstva, medtem ko je ta odstotek l. 1913. znašal komaj 16.2.* Z znižanjem državnih izdatkov se omogoči tudi znižanje davkov. *Nemški kapitalisti zahtevajo splošno znižanje plač in tudi odpoved skupnih delovnih pogodb.* Le tako bo mogoče zopet vrniti nemški zasebni iniciativi nekdanji polet, ki je danes toliko bolj potreben, da se država gospodarsko osamosvoji.

Manifest nemških industrijcev je vzbudil pravi vihar razburjenja med delavstvom in delavskimi strankami. Posebno socialni demokrati so nastopili dokaj ostro tudi pri kanclerju Brüningu, ko je bil izdan komunike, da se vlada prav nič ni čutila prizadeto po tem manifestu; nasprotno, vlada pozdravlja idejo, da naj si nemško gospodarstvo samo pomaga in naj ne računa na vladne podpore. Ko je izšel ta komunike, se je polastila socialnih demokratov velika nervoznost, ker so bili prepričani, da je inspiriral manifest sam Brüning. Socialna demokratska stranka je že mnogo zgubila na popularnosti pri delavstvu, ker je glasovala za zakone, ki so nalagali velike žrtve nemškemu delavstvu. Ker so se socialisti zbali novega odpora pri delavstvu, so takoj interpelirali pri Brüningu. *Vlada je nameravala prvotno z dekretom določiti nove tarife skupnih delovnih pogodb, ki bi bili seveda nižji od sedanjih, in s tem direktno poseči v zasebno gospodarstvo. Proti tej nameri so vstali poleg socialnih demokratov tudi predstavniki krščanskega delavstva in med njimi sam minister Stegerwald.* Po najnovejših informacijah je vlada to namero opustila in namerava le posredovati med delodajalci in delavci; njihovi predstavniki naj bi se povabili na skupen sestanek in pogajali glede znižanja delavskih plač.

Za miselnost nemških velekapitalistov je tudi značilna njihova zahteva, naj bi se cene industrijskih izdelkov v Nemčiji ne znižale sorazmerno z delavskimi plačami, temveč naj bi ostale na sedanji višini, zato, da bi nemška industrija lahko postavila toliko nižje cene na zunanjem trgu. Tako bi se tudi cene premoga ne smele izpremeniti, čeprav so bile delavstvu znižane plače za 7%. — Ozdravljenje nemškega gospodarstva naj bi se torej izvršilo na ramenih delavca in konsumenta. V tej zvezi so zanimivi podatki o plačah ravnateljev nekaterih največjih podjetij v Nemčiji. Predsednik državne banke prejme 168.000 mark (ena marka okoli 13 Din), podpredsednik 112.000 mark, glavni ravnatelj Siemensovega koncerna 800.000, ravnatelj brodarske družbe Hamburg—Amerika—Linie 600.000, ravnatelj koncerna Inag 575.000, ravnatelj tvrdke Ruhr-Montan 400.000, ravnatelj tovarne barv IG 500.000, ravnatelj Nemške banke 350.000 mark itd. do ravnatelja Kruppovih tovarn, ki dela za »nizko« plačo 120.000 (poldrugi milijon dinarjev)!

Znižano zlato kritje nemških bankovcev

Berlin, 2. okt. AA. Po bilanci nemške narodne banke z dne 30. septembra je pokritje bankovcev v zlatu znašalo 30.2 odstotka, medtem ko je teden prej znašalo pokritje 40.1 odstotka. Z ozirom na to stanje namerava nemška narodna banka dvigniti svojo eskompčno mero z 8 na 10 odstotkov.

Nemška vlada zasegla devize

Berlin, 2. oktobra. tg. Izredno ostra napetost deviznega položaja nemške državne banke je prisilila sedaj vlado, da je izdala ostre odredbe, da zaseže vse zaloge deviz. Vlada je izdala novo zasilno naredbo, s katero se svobodno razpolaganje z devizami od 1000 mark znižuje na 200 mark. Dalje zahteva vlada novo prijavo vseh deviznih zalog.

Vedno več zlata v franc. blagajni

Pariz, 2. okt. Vsled pritiska zlata iz Združenih držav severne Amerike se zlato v kleti Francoske banke vedno bolj kopiči. Tedenski bulletin Banke poroča, da je vrednost njene zlate zaloge koncem minulega tedna znašala 59.346.270.396 frankov, to je 771.000.000 frankov več nego v predpretekiem tednu. Pokritje krožečega papirja znaša torej danes 52.02. V zgoraj imenovano vsoto pa še ni štetа vrednost 18 ton zlata, ki je dospelo v Pariz iz Amerike in Nizozemske zadnja dva dni. Isti bulletin pa tudi registrira, da se je vrednost narodnega imetja v denarju znižala za 2.252.000.000 frankov, to pa zaradi tega, ker je padel šterling. Indeks cen življenjskih potrebščin se je pa vnovič zvišal. Danes znaša 630 napram bazi 100 1914 (United Press).

Včeraj zvečer je dospela v Pariz nova pošiljatev zlata in sicer 4580 kilogramov, ki so bili natovorjeni na treh letalih, katera so zlato natovorila v Amsterdamu.

Newyork, 2. oktobra. ž. Po vesteh Federal Reserve Bank je včeraj bila ponovno poslana v Evropo pošiljka 21.200.000 zlata, od tega 5,370.000 dolarjev v Francijo.

Mirovni pokret - utopija?

Oboroževanje stane svet letno 22 miljard zlatih frankov „Politiki smo krivi!“

Bukarešt, 2. okt. ž. Na kongresu interparlamentarne unije so govorili med drugimi tudi predsednik Unije belgijski delegat La Fontaine, ki je izjavil, da je pacifističen pokret le utopija, ker narodi še vedno stradajo. V agrarnih državah nimajo poljedelski proizvodi nobene cene več. Industrija ne more vnovčiti svojih proizvodov. **Priprave za novo vojno stanejo svet letno 22 milijard zlatih frankov!** Svetovna vojna je vse razrušila, vendar se ljudje še niso spametovali in bi posamezniki lahko odbili sodelovanje v vojni. One, ki pripravljajo mirne duše vojno, imenujemo morilce.

Profesor Kompescu, predsednik romunskega parlamenta, ki je bil včeraj izvoljen za predsednika kongresa, je imel prav tako govor in rekel, da bo romunska vlada sprejela vse odloke interparlamentarne unije. Predsednik nemškega Reichstaga Löbe je snoči govoril o hiperprodukciji agrarnih in industrijskih proizvodov. Rekel je, da milijoni in milijoni stradajo po svetu, zagovarjal pa je carinsko unijo med Francijo in Nemčijo. Tej uniji naj bi se **pridružile tudi druge države.** »Mi politiki smo odgovorni za vse dogodke, ki bodo prišli v bližnji bodočnosti, če ne bomo pravočasno sanirali gospodarstva.« Pozval je vse, da delajo drug z drugim za mir in sporazum. V imenu Romunov je govoril bivši minister Nicescu. V imenu Norveške je govoril bivši minister Lange. V imenu Madjarske bivši minister Gratz, ki je zahteval, da se posveti večjo pažnjo problemu narodnih manjšin. Opozoril je na gospodarske težkoče in kot vzrok vsega navajal po starem madjarskem receptu razkosanje avstro-ogrske monarhije.

Zasedanje Velikega fašistič. sveta

Politični kurz ostane — Članstvo stranke

Rim, 2. okt. ž. Snoči ob 7 zvečer se je sestal v poslopju palače Venezia veliki fašistični svet. Predsedoval mu je sam Mussolini. Na predlog bivšega finančnega ministra de Stefanija je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri veliki fašistični svet z zadovoljstvom ugotavlja, da vlada finančne politike ne bo menjala in da bo vlada ukrenila vse potrebno, da se v sedanji težki mednarodni situaciji obvaruje stabilnost italijanske valute. Tako bi se umaknilo vsem pretresom, ki bi prišli na škodo delavnega in varčnega italijanskega naroda. Nato je tajnik fašistične stranke Giurati podal detajlno poročilo o delu fašistične stranke, vseh društev in organizacij, nad katerimi ima fašistična stranka kontrolo. Po njegovem poročilu ima fašistična stranka 803.082 članov, a razen tega je v stranki organiziranih 230.087 žena in deklet. Organizacije državnih nameščencev, ki so pod kontrolo fašistične stranke, imajo 200.225 članov. O fašistični milici kakor tudi o mladinskih borbenih organizacijah in organizacijah avanguardistov ter Ballile bo podal Giurati poročilo na eni prihodnjih sej velikega fašističnega sveta. V diskusiji, ki je bila na včerajšnji seji fašističnega sveta, so bili udeleženi poleg Mussolinija tudi de Bono in Bottai. Seja je bila končana ob pol 2 ponoči.

Nova velebanka

Newyork, 2. oktobra. tg. S fuzijo National City Bank of Newyork z Bank of America je nastal nov zavod, ki razpolaga s kapitalom in rezervami 2.32 miljard dolarjev takoj za največjo banko sveta Chase National Bank. Bank of America-Blair-Company ni stopila v fuzijo in ostane lastnica Bank of America. Fuzija združuje obe najstarejši newyorški velebanki. Novi zavod je le za 12 miljonov dolarjev aktiven za Chase National Bank. National City Bank je s tem zopet stopila na drugo mesto. Mnogo let je bila pod vodstvom Rockefellerja prvi ameriški zavod. S fuzijo je Gauranty Trust Company, pri kateri je Morgan glavni udeleženec stopila zopet na tretje mesto. Na borzi so to fuzijo sprejeli z velikim dvigom vseh bančnih delnic.

Zagrebška vremenska napoved. Večinoma jasno z malimi oblaki. Podnevi toplo, noči hladne, zjutraj megla.

Dunajska vremenska napoved. Pooblačilo se bo. Pričakovali je slabega vremena. Pozneje na dež.

„Dnevi zbližanja“

Berlin, 2. oktobra. AA. »8-Uhr Abendblatt« priredi 3. in 4. oktobra dneva zbližanja med Francijo in Nemčijo. Sodelovali bodo tudi francoski politiki.

Podobna manifestacija se pripravlja istočasno tudi v Parizu.

Pariz, 2. oktobra. AA. Nemški državni kancler in zunanji minister Brüning in Curtius sta poslala francoskemu ministrskemu predsedniku in zunanjemu ministru Lavalu in Briandu brzojavki, v katerih se jima zahvaljujeta za njun obisk in ju zagotavljata vzajemne pomoči pri delu za dosego končnega uspeha.

Trocky bo interniran

Carigrad, 2. okt. AA. Iz dobro poučenega vira poročajo, da bo turška vlada internirala Trockega. Trocki živi v vili Prinkipo ob Bosporu in ga je v zadnjih mesecih večkrat posetil bivši afganski kralj Amanulah. Turške oblasti menijo, da sta Trocki in Amanulah hotela organizirati vstajo v Afganistanu. Oba sta bila v tajnem dopisovanju.

Ustanovitev mednarodne kmetijske hipotekarne banke

Ženeva, 2. oktobra. tg. H konvenciji o ustanovitvi mednarodne kmetijske hipotekarne kreditne banke je od 27 evropskih držav pristopilo 24 držav. Izostale so samo Albanija, Irska in Norveška. Jamstveni kapital banke 25 milijonov švicarskih frankov je bil podpisan v večji meri, kot je bilo potrebno.

Krvav boj s komunisti

Belgrad, 2. oktobra. AA. Uprava zagrebške policije je dobila 30. septembra t. l. okoli 18 obvestilo, da se nahaja v neki gostilni na Vinogradski cesti znani komunist Josip Debeljak z nekaterimi svojimi tovariši. Takoj so odšli na lice mesta policijski organi, ki so obkolili gostilno, trije izmed policijskih agentov Dotlić, First in Rastovec pa so vdrli v gostilniško sobo. Tam so zagledali Debeljaka v družbi komunističnega agitatorja Gabriela Kranjca. Debeljak je takoj začel streljati iz revolverja na policijske organe, ki so odgovorili z ognjem; istočasno je bilo ustreljeno proti njim nekaj strelov z leve strani sobe, tako da so se morali umakniti do vrat; Dotlić, ki je bil od strelov ranjen, pa se je zgrudil na tla.

Firstu je strel prebil klobuk, Rastovcu pa na dveh krajih plašč. Kranjc je bil ranjen in so ga prijeli. Debeljaku, ki je, sodeč po sledovih krvi, takisto ranjen, pa se je posrečilo, da je skočil z balkona gostilne na vrt in pobegnil. Policija je prijela tudi druge osebe, ki so se med spopadom nahajale v gostilni.

Zasledovanje pobeglega Debeljaka se je nadaljevalo v noči na 1. t. m.

Policijski agent Dotlić je dobljenim ranam podlegel.

Lindbergh ima srečo

London, 2. oktobra. tg. Letalo polkovnika Lindbergha, ki se je s svojo soprogo udeležil reševalne ekspedicije v poplavljenih krajih Jangcekjanga, se je danes v okolici Hankova na Jangcekjangu prevrnilo, ko je hotel Lindbergh startati v pokrajino Vuhan. Lindbergh in njegova soproga sta padla v vodo. Že so se bali za njuno življenje, rešila pa ju je angleška ladja matica za letala »Hermes«, ki je bila v bližini. Lindbergh in njegova soproga sta ostala nepoškodovana. Letalo pa se je zelo poškodovalo.

Popis sladkornih zalog

Belgrad, 2. oktobra. AA. Davčni oddelek finančnega ministrstva je razposlal okrožnico finančnim direkcijam v svrho izvršitve zakona o ureditvi cen sladkorja in sladkorne repe z dne 26. septembra t. l., ki se glasi:

Z ukazom o ureditvi cen sladkorja in sladkorne repe z dne 26. septembra t. l. se zvša državna trošarina na sladkor v kockah, glavah, prahu ali grobo zdrobljen, na 655 Din na 100 kg, za drugi sladkor, to je sladkor v kristalih, bodisi sirov ali rafiniran, na 625 Din za 100 kg, počenši z 28. septembrom t. l.

Z istim zakonom se odreja popis sladkorja pri prodajalcih na debelo in drobno, ki morajo plačati razliko 100 Din na 100 kg.

Vsi prodajalci sladkorja na debelo in drobno so dolžni kontrolnim organom pri popisovanju prijaviti vse zaloge sladkorja. Kdor tega ne stori, bo kriv tihotapstva in se bo z njim ravnalo po čl. 34 zakona o državni trošarini. Za temelj odmere kazni bo služila diferenca trošarine v znesku 100 Din za 100 kg.

Pri popisu zalog sladkorja se ne bodo popisale zaloge bonbonov, čokolade in drugih sladkornih izdelkov, ker je sladkor v njih že zatrošarinjen in zato ni vzroka, da bi se ti sladkorni izdelki popisali. Za predmete iz sladkorja po tretjem odstavku čl. 100 trošarinskega pravilnika se pobira pri uvozu iz tujine državna trošarina, če se ne vrši trošarinska analiza, takole:

1. Namestu 425 pride 510.
2. Namestu 275 pride 330.
3. Namestu 300 pride 360.
4. Namestu 250 pride 300.
5. Namestu 225 pride 275.
6. Namestu 150 pride 180.
7. Namestu 100 pride 120.
8. Namestu 100 pride 120.

O izvršenem popisu zalog sladkorja bodo organi finančne kontrole izdali stranki ugotovitev z izračunano vsoto, koliko mora plačati razlike trošarine. Na podlagi te ugotovitve mora obvezanec plačati trošarinsko razliko najdalj do 8. oktobra 1931 pri pristojni davčni upravi.

Drugi izvod te ugotovitve mora oddelek finančne kontrole poslati finančni direkciji, ki bo zbrala vse ugotovitve na svojem področju in jih poslala davčnemu oddelku v svrho cenzure najdalj do 30. oktobra 1931.

Cenzura pri trošarinskem odseku davčnega oddelka bo vse te izkaze pregledala in če bo dognala napake v škodo državne blagajne, bo izdala cenzurni izkaz in odredila naknadno plačilo.

Finančna direkcija bo najdalj do 15. oktobra pobrala pri oddelkih finančne kontrole podatke, koliko se je vsega skupaj popisalo zalog sladkorja, in bo o tem poročala davčnemu oddelku.

Plačila trošarinske razlike na zatečene količine sladkorja ni nihče oproščen.

Direkcije bodo kar najhitreje dostavile ta odlok vsem oddelkom finančne kontrole in bodo skrbele za to, da se odlok izvrši popolnoma in v določenem roku.

Verska strpnost in naš tisk

»Narodna Svijest« iz Dubrovnika piše: »Gospod minister pravde je dne 21. avgusta poslal vsem duhovnim oblastvom priznanih veroizpovedi v državi dopis, v katerem priporoča, naj se duhovni pastirji v pridigah in v pisani besedi izognejo vsega, kar bi moglo žaliti verska čuvstva pripadnikov drugih veroizpovedi ,in to zaradi verskega miru med državljani. Obenem pravi, da ne bo država nikakor dopustila, da se ta mir krši, in bo nastopila najstrožje proti kršilcem, čeprav ji bo to težko. Temu nastopu gospoda ministra se pridružujemo brez pridržka. Nočemo preiskovati, za katere dušne pastirje gre; kajti v deželi, kjer živijo razne veroizpovedi pomešano, je radi notranjega miru potrebno, da vlada državljanska strpnost.

Prav na podlagi te upravičene zahteve, s katero prihaja minister, se da logično postaviti vprašanje: Kako to, da pri nas v Jugoslaviji nekateri dnevniki, in to najbolj razširjeni, od časa do časa blatijo spomin rimskih papežev in iznašajo na dan resnične in neresnične zgodbe o njih iz časa temne cerkvene zgodovine? Ali se to ne pravi, žaliti verska čuvstva katoličanov? Iz tega razloga imajo katoličani pravico, zahtevati, da se odločno ustavijo masonski izlivi tega tiska, ki preveč žalijo načela krščanske vere in se norčujejo iz njenih skrivnosti z besedo in s slikami. To bi vendar moralo prenehati, prav radi verskega miru v državi.«

Belgrajske vesti

Belgrad, 2. okt. l. Danes se je vršila svečana seja sv. Arhierejskega Sabora. Pri tej priliki je bil imenovan na mesto podkarpatskega nadškofa prof. na tukajšnji pravoslavni fakulteti dr. Damastin Grdanič. Nadalje je Sabor postavil pravoslavnega škofa za mesto Šibenik in sicer v osebi Ireneja Gjorgjeviča.

Upravnik ljubljanske policije g. Kerševan se je vrnil z dopusta in je zopet strankam na razpolago.

Turčija-Jugoslavija 2:0

Sofija, 2. okt. Nogometna tekma Turčija-Jugoslavija je končala z rezultatom 2 : 0.

Pričetek domoljubnih slavnosti v Belgradu

Belgrad, 2. oktobra. l. Jutri v soboto se prično velike slavnosti, ko se bo proslavila 15 letnica ustanovitve prve divizije jugoslovanskih dobrovoljcev nadalje slovesna blagoslovitev nove zastave Zveze dobrovoljcev Jugoslavije ter končno letni kongres dobrovoljcev držav Male antante.

Leta 1915 se je nekaj tisoč slovanskih jetnikov javilo v dobrovoljsko divizijo baš v trenutku, ko je pretila nevarnost, da podleže Srbija navalu od severa in juga. Takrat je zaplala v vseh rodoljubnih slovanskih srcih bratska kri, ki je gnala našo mladino v nove boje, topot za svobodo slovanske zemlje in za svobodo slovanskega žitja. Pokretu, ki se je začel v Srbiji, se je odzval drugi ravno tako močan pokret v Rusiji, ki je ustvaril tako rekoč v par mesecih prvi dobrovoljski oddelek v Odesi. Organizacijo so prevzeli v roke v Odesi se nahajajoči predstavniki srbske vojske in srbske konzularne službe. Toda šele, ko je car Nikolaj obiskal Odeso, je oficielno odobril ustanovljeno dobrovoljsko četo. To se je zgodilo januarja 1916, ko je po ognjevitem referatu šefa generalštaba generala Aleksejeva, podpisal odobritveni ukaz z besedami: »Kadar se Slovani hočejo boriti proti Avstriji, se jim mora dovoliti!«

Z ukazom 11. februarja 1916 je bil postavljen za komandanta dobrovoljske divizije ruski generalštabni polkovnik Štefan Hačič. Dne 3. maja 1916 je prispel v Odeso predsednik srbske vlade Pašič. Na kolodvoru so ga že pričakovali in pozdravljali jugoslovanski dobrovoljci. Nato se je vršila inspekcija dobrovoljske ligije, ki je takrat štela 9 bataljonov in imela 243 oficirjev in 8499 dobrovoljcev. Na banketu, ki je bil prirejen na čast pokojnemu Pašiću, so govorili med drugimi tudi trije dobrovoljci in sicer Srb iz Bosne Živko Nježić, Hrvat Milan Banić in Slovenec Josip Štefančič. Sledeči je v Pašiću pozdravljal močnega jugoslovanskega kanclerja. 15 let je preteklo od teh časov. Upi dobrovoljcev so se uresničili, ruskih carjev ni, Pašića ni, a Jugoslavija, ki je takrat živela v srcih, je postala dejstvo. Od vseh krajev naše zemlje se bodo zgrinjale v Belgrad čete bivših dobrovoljcev-sotrpinov davnih dni, ki bodo obnavljali spomine, ko je v njih dušah vstajala Jugoslavija. Prišli bodo tudi bratje Čehi z impozantno delegacijo treh poslancev (dr. Bateidl, David in Harvan) in trije aktivni polkovniki (Freja, Viesa in Klienik), ki so vsi člani bivših legionarjev. Svečanosti se prično jutri zjutraj a prihodom gostov iz Češkoslovaške, Romunije in Francije in s kongresom legionarjev Male antante v veliki dvorani beograjske univerze.

Veliko delo slovenskega kiparja

Spomenik kralju Petru na Braču izdelal akad. kipar prof. Peruzzi

Vse občine otoka Brača so letos sklenile, da postavijo v Supetru na Braču, kjer je sedež načelstva, spomenik kralju Petru I. Osvoboditelju. Po načrtih starega mojstra-kiparja Rendića so postavili podstavek, kraljevega kipa pa stari, napol že oslepeli mojster ni mogel več sam izdelati. Zato so poverili nalogo akad. kiparju Svetoslavu M. Peruzziju, profesorju na srednji tehn. šoli v Splitu.

Sv. M. Peruzzi, ljubljanski barjanski rojak, je slovenskemu, umetniško zainteresiranemu občinstvu dobro znan. Njegov je lepi, v klasičnih oblikah komponirani nagrobnik pesniku Antonu Medvedu na kamniškem pokopališču na Žalah, njemu je bila poverjena naloga, da je zasnoval in izdelal nagrobnik septemberskima žrtvama Lundru in Adamiču, on je avtor in zasnovatelj vojaškega nagrobnika na ljubljan. pokopališču pri Sv. Križu in prav letos je izdelal lepo profilno plaketo za na spomenik Franu Levstiku v Velikih Laščah.

Peruzzijeva naloga pri spomeniku kralja Petra v Supetru je bila težavna. Moral se je držati že vnaprej mu določenega, ne prav posebno primernega prostora, podstavek je bil že izdelan in tako je vse delo trpelo in ni tako enotno in iz enega vlito, kot bi bilo, da so mu takoj spočetka pustili, da po svoji svobodni zamisli osnuje ves spomenik.

Spomenik stoji na pokončni prizmi, ki je ob straneh nekoliko razčlenjena s profili in ki počiva na širši podlagi, kjer so vsi štirje vogali precej krepko poudarjeni. Vse to počiva na močni temeljni plošči. Portret kralja je izdelan kot doprsna soha, nekako v obliki starogrških herm. Ves podstavek je visok nekako 4 metre, poprsje samo pa nad 1 meter. Izklesan je ves spomenik iz glasovitega braškega školjkastega sivega apnenca-polumarmora, ki je primerno gost in odporen zoper vremenske spremembe, je pa tudi po svoji spreminjasti strukturi prav primeren za kiparske umotvore. Isti kamen iz kamenolomov v Pučišču na Braču je uporabil Meštrović pri svojem znamenitem mavzoleju za Račičevo družino v Cavtatu. Iz sličnega kamena je sezidana tudi Dioklecijanova palača v Splitu.

Spomenik kralja Petra v Supetru stoji v pristanišču na obali, vprav nasproti vhodu v luko. Zato je spomenik dobro viden in ga vsaka prihajajoča ladja takoj opazi. Vendar je pa njegovo ozadje prav malo primerno in kvari učinek. Prikladnejši bi bil lepo počasi se dvigajoči trg pred cerkvijo, kjer bi bil mogel spomenik pred mogočnim cerkvenim pročeljem bolje priti do veljave.

V nedeljo, dne 27. septembra t. l. se je vršilo slavnostno odkritje v navzočnosti zastopnikov kralja, državnih oblastev, občin in številnega občinstva. Odkritje je bilo zelo svečano in ni manjkalo slavnostnih govorov, banketa itd.

Tako torej stoji na daljnem dalmatinskem otoku spomenik velikemu kralju, katerega je zasnoval slovenski umetnik. Kiparju Sv. M. Peruzziju je bila na Braču usoda bolj naklonjena kot doma: še danes septemberski spomenik ne stoji, kot ni bil izvršen Peruzzijev nagrajeni osnutek spomenika ukrajinskemu bardu T. Ševčenku. Zato nas ta uspeh domačega slovenskega umetnika kot priznanje njegovemu delu posebno veseli.

Premeščeni učitelji in učiteljice

Z odlokom ministrstva prosvete so premeščeni: Marija Mahnič iz St. Jurija v Cerklje ob Krki, Hilda Klun iz Makol k Sv. Juriju ob Pesnici, Rudolf Zupančič iz Št. Ilja v Slov. goricah v Črnečo vas, Ljudmila Zupančič - Kovač iz Sladke gore v Črnečo vas, Srečko Gostinčar iz Sromelj v Dvorsko vas, Bela Horvat iz Pincev v Krog, Marija Horvat - Röck iz Dol. Lendave o Krog, Milena Saksida iz Cerkelj v Ljubno, Miroslav Viher iz Benice v Loke pri Št. Juriju ob Taboru, Pavla Obran - Grobin iz Črne v Kamnico, Pavlina Strehovec iz Male Nedelje v Poljane nad Škofjo Loko, Lucija Bajec iz Bobja v Prihovo, Hilda Krušič iz Št. Vida v Vodice, Pavla Fras iz Marenberga v Maribor, Vida Gostinčar - Klun iz Sromel v Dvorsko vas, Milan Štraus iz Križevcev v Dobovo pri Celju, Ana Ivančič iz Fekšincev k Sv. Urbanu pri Ptuju, Elizabeta Kac iz Dobrovnika v Št. Ilj pri Velenju, Martin Sreš iz Doline v Tešino, Josipina Sreš - Zupan iz Doline v Tešino, Božena Muc iz Špitaliča v Vitanje, Vida Jaklič iz Grosuplja v Cerlince, Milena Koderman iz Laškega v Tepanje, Vilko Frohm iz Hodoša v Čemšenik, Rudolf Števančec iz Šalovcev v Koprivnico, Ignacij Petje iz Sv. Jakoba ob Savi v Hajdino pri Ptuju, Helena Petje - Sedej iz Sv. Jakoba ob Savi v Hajdino, Gabrijela Pukmojster iz Sv. Marjete v Blanco, Frančiška Bratanič iz Ormoža v Konjice, Helena Prebevšek - Čuček iz Gerlincev v Dev. Mar. Brezje, Ivan Slavec iz Kozjega v Laško, Janko Lešnik iz Hajdine v Ptuj - okolica, Jadviga Smolnikar iz Pešice v Slovenjgradec, Matilda Kuntih iz Trave v Mirno, Leopoldina Metlika - Merala iz Kočevja k Sv. Jakobu ob Savi, Karol Čepregi iz Martjancev v Kalobje, Ljudevit Tamari iz Dol. Lendave v Špitalič, Olga Pečnik iz Guštanja na Tolsti vrh, Viktor Porenta iz Št. Vida nad Ljubljano v Vitanje, Karol Berdan iz Pečarovcev k Sv. Jakobu v Slov. Goricah, Cezar Sancin iz Mirne v Trebelno, Mara Sancin-Bunc iz Mirne v Trebelno, Marjeta Hajdn iz Doline v Križevce, Elizabeta Kert - Zega iz Tolstega vrha v Središče, Ana Hiršman iz Dev. Mar. v Polju na Javorje, Olga Čotar iz Sv. Barbare v Velenje in Ivo Mihelič iz Javorja v Selce nad Škofjo Loko.

Dva inozemska umetnika v Kranju

Kranj, 30. septembra.

Vaš dopisnik je bil opozorjen, da se nahaja v Kranju na počitnicah umetnostni slikar g. Robert Küven iz Strassbourga v Alzaciji, ki je svoje bivanje v Sloveniji porabil za to, da napravi čim več lepih pokrajinskih slik, katere bo pa nesel seboj med Nemce in Francoze. Mehki, vase zatopljeni značaj mladega slikarja, ki pripada mlajši nemški slikarski generaciji, v kolikor ima skupnih vezi, že na zunaj kaže njegov nenavadno mehki akcent nemškega jezika. To njegovo zbranost in izrazito usmerjenost na znotraj izražajo tudi poteze na obrazu, ki mora v vsakomur vzbuditi simpatičen vtis.

Iz intervjuva, ki ga je g. Küven rad dovolil, je Vaš dopisnik posnel sledeče: Rodil se je gosp. Robert Küven l. 1901 v Strassbourgu v Alzaciji. Svoje nagnenje do slikarstva je kazal že zgodaj in se je zato izključno posvetil slikarski umetnosti. Študiral je na akademijah v Strassbourgu, Kölnu in Münchenu. Leta 1929 je samostojno razstavil v Münchenu. Po končanem študiju je mnogo potoval po Franciji, Nemčiji, Belgiji in Holandski. Pretežni del svojega umetniškega ustvarjanja posveča pokrajinskim slikam, v kateri namen stalno potuje okrog in se v Strassbourgu le malokdaj mudi. Predmeti njegovih slik so tudi religiozni motivi. Tako je naslikal v Severni Alzaciji križev pot. Tudi portretiranja ne izključuje, katero pa goji v manjšem obsegu. Bistvena poteza in prizadevanje njegovega stila v slikarstvu pa je, da skuša združiti pridobitve in nauk stare monakovske šole z modernim francoskim slikarstvom, katero studira v Parizu. Na vprašanje, kako sodi o razmerju mlajše in starejše nemške generacije in kateri slog s svojimi tipičnimi znaki prevladuje v Nemčiji, je g. Küven odgovoril, da je mlajša generacija s starejšo v ostrem nasprotju, ter da ne priznava nauka in metode starejših slikarjev, ker skuša najti nov odgovarjajoč izraz svojemu doživetju. Glede sloga pa je poudaril, da je tako v Nemčiji kakor v Franciji težko govoriti o enotnem modernem stilu, ki bi ga forsirala kaka šola ali struja, marveč se vse ustvarjanje povsod vrši v znamenju samega iskanja novih izrazov, novega izoblikovanja, ki zaenkrat ne dopušča, da bi se vsa ta intenzivna prizadevanja strnila v kaki enotni formi, v enotnem izrazu. Na vprašanje, če pozna naše slikarske umetnike, če je stopil s katerim v tesnejše stike in kako sodi o slogu, ki ga goje slovenski slikarji, je na prvo vprašanje odgovoril, da osebno pozna g. Slapernika, drugo vprašanje pa je rešil z odgovorom, da je opazil pri naših slikarskih zastopnikih simptome, ki kažejo konture zmerno-modernega sloga.

V Kranju se je g. Küven mudil že od srede julija naprej. Te dni odpotuje za nekaj časa v München, januarja meseca pa v Pariz. Parkrat je obiskal Ljubljano in videl je tudi Bled. Bil je zelo zadovoljen s svojim bivanjem med našim ljudstvom, katerega je označil kot veselega. Zlasti se je začudil, da življenje pri nas, razen jezika, ne nudi nobene razlike od življenja drugod. Prihodnje počitnice se bo najbrž vrnil v Jugoslavijo in bo obiskal južne kraje. — V teku par mesecev je imel priliko ogledati in obhoditi bližnjo in daljno kranjsko okolico, kjer je našel dovolj lepih motivov, ki jih je na platno vpodobil. Nekaj svojih slik je razstavil v oknu Jadranske banke in kažejo pokrajinske motive iz Kranja in okolice. Nekatere so bile prodane. — Le škoda, da se je publika premalo zanimala za priznano lepe slike.

Istočasno pa se je mudila v Kranju slikarica Miss Mary Rush. Rojena 1906 v St. Louis-ju v Sev. Ameriki je nekaj časa studirala slikarstvo istotam, nato pa 2 leti v Münchenu. Miss Mary Rush pa goji poleg pokrajinskega zlasti portretno slikarstvo. Koncem oktobra bo odšla zopet v München. Skupno z g. Küvenom je tudi ona razstavila nekaj slik.

Obema umetnikoma moramo biti hvaležni, ker sta kot tujca z navdušenjem dolgo časa proučevala in slikala lepote naše pokrajine, ki bodo povsod vzbujale zanimanje in privlačnost. Saj je dejal g. Küven, kako zelo dopadajo v Nemčiji slike iz čisto tujih, daljnih krajev. To delo pomenja za naše kraje prvovrstno reklamo. Zato želimo obema gostoma pri vsem nadaljnjem umetniškem delu in ustvarjanju veliko uspehov.

Advokat dr. Kimovec
je odprl pisarno
v Kranju, Prešernova ulica št. 130
hiša Ljubljanske kreditne banke

Divji prešič ubit v kanalu elektrarne

Duplica, 2. oktobra 1931.

Že nekaj časa so se ljudje iz Palovič in Tuhinjske doline pri Kamniku pritoževali, da jim dela velika zver — po sledu divji prašič — ogromno škodo po poljih. V revirju graščakinje ge. Souvanove sta bila prirejena v ta namen celo dva pogona, ki sta pa bila brezuspešna.

V noči od srede na četrtek je imel v elektrarni Bonač na Duplici pri Kamniku nočno službo strojnik g. Joško Ničman, ki se je podal proti jutru, okoli 4, na ponoven pregled stanja vode. Ko se je približal zatvornicam nad turbinami, je zaslišal močno hropenje in sopihanje, ki je prihajalo iz vode. Z zanimanjem je pristopil bližje in posvetil z žepno svetiljko v vodo, v kateri se je na vse pretege trudil velik divji prašič, da bi se izkobacal iz neprijetnega položaja. Bil je namreč v kanalu nad turbinami, kjer voda močno dere, stene kanala pa so visoke, nagnjene in spolzke; vanj je padel neresec najbrže, ko je hotel piti vodo ali pa je mislil prekoračiti, oziroma preplavati kanal.

G. Ničman je takoj pograbil težke železne grablje in udaril zver nekajkrat po glavi, da bi jo omamil. Prašič pa je napel vse moči in skušal pobegniti s plavanjem proti vodi, a se radi pritiska vode niti z mesta ni mogel premakniti. G. N. je skočil v elektrarno po revolver, obenem pa poklical kolego-strojnika Debevca, ki je pograbil sekiro. Niti udarci sekire niti štirje streli iz revolverja 6 cal. niso zadostovali, s 6. strelom v višino očesa se je šele mrcina potopila pod vodo ter padla čez zatvornice pod elektrarno, kjer so jo delavci v bližini tovarne Remec & Co. potegnili iz vode. Divji prašič, ki je star kake 2—3 leta, je tehtal 140 kg.

G. Ničmanu in Debevcu častitamo k uspehu, da sta pobila zver, ki je delala kmetom škodo. Upamo, da bo lastnica revirja, ga Souvanova, g. Ničmana primerno nagradila.

Tako je prav!

LEPA ŠOLSKA SLOVESNOST PRI SV. TROJICI PRI MORAVČAH.

Vrh pri Sv. Trojici in bližnja okolica že dolgo nista bila tako praznično navdušena in razpoložena ko v nedeljo 27. septembra. Lahko rečemo, da lepa narodna in verska manifestacija pri Sv. Trojici ni prav nič zaostajala za verskimi manifestacijami v ljubljanski okolici.

Preč. g. dekan Cegnar je imel krasen cerkven govor o cerkvi in šoli, kako se morata vera in izobrazba vzajemno podpirati, ako hočemo imeti zares pravo krščansko življenje v svojih domovih Potem je blagoslovil novo šolsko zastavo sv. Cirila in Metoda, ki je krasno delo čč. sester v Marijinem domu. Po sv. maši se je vršilo veličastno zborovanje ljudstva in šolske mladine pred šolo. Vsi govorniki g. nadzornik Lukežič, uprav. Iglič in prof. Rožič so v svojih jedrnatih govorih poudarjali pomen prave izobrazbe, ki sloni na verskih temeljih, za našo družbo in človeštvo. Zlasti je mogočno in globoko uplival govor uprav. Igliča, ki je spričo več sto staršev tako lepo govoril o cerkvi in šoli kot o dveh sestrah in je spričo vsih zborovalcev priporočal mladini češčenje presv. Srca Jezusovega in pogosto prejemanje svete Evharistije. Ljudje so bili do solz ginjeni. — Otroci so bili ob 40 letnici šole obdarovani s spominskimi kolači.

Vsa slovesnost se je kar mogoče lepo izvršila.

Zanesljivo in brez bolečin pomaga
Burgit
obliž za kurja očesa in obliščance.

Če bi bil milijonar!
Kaj pa potem? Počakajte do jutri!

Zlat slovenski rudnik v Ameriki

V ameriških slovenskih listih beremo:

Mr. Loius F Truger, novo izvoljeni tajnik »Comeback Mining Co.«, ki je slovenska družba za kopanje zlata v državi Idaho, pošilja zanimivo poročilo o dosedanjem poslovanju te družbe. Mr. Truger piše:

Rude, zlata in srebra, je velikanske množine. Te dni kupimo mlin in druge priprave, s katerimi bomo izločevali zlato od drugih mineralij. Dosedaj je že izkopanega za nad 4000 čevljev. Ena največjih družb, Bunkerhill-Sullivan Co., bi rada dobila ta naš rudnik, toda kar drugim diši, to tudi nam. **Rudnik bo ostal slovenska last**, in drugo spomlad bo dobilo precej naših ljudi delo. Mi imamo 775 akrov zemlje, kjer se nahaja zlata in srebrna ruda. Imamo srebrno rudo, ki vsebuje 60 odstotkov srebra in do 20 odstotkov zlata, ostalo je pa baker, cink in svinec ter nekaj drugih rudnin.

Kraj je tu zelo prijazen in tih. Podnevu je precej gorko, ponoči se pa moramo odeti s tremi blanketi. V novi direktorij so bili izvoljeni sledeči naši Clevelandčani: Jack in Frank **Pintar**, **John Flajšman**, Jos. Janževič, Louis F. Truger in **John** Bukovnik. Mr. Flajšman je predsednik, Jack Pintar blagajnik, Louis F. Truger tajnik. Louis Pajnič, ki je pripoznan za najboljšega prospektorja in majnarja v državi Idaho, je glavni poslovodja. Bukovnik in Janzevich sta nadzornika. Poleg teh je v direktoriju še Jos. Gornik in C. C. Fairchild, torej samo en tujec. Kakor že rečeno je rudni zelo bogat, in mislim, da bo naša edina slovenska družba, ki bo igrala veliko vlogo v rudarstvu. Formacije rude kažejo, da bo v globini ruda, ki bo bolj bogata kakor ktera druga.«

Dva slovenska rojaka utonila v Ameriki

V ameriških slovenskih listih beremo:

V ponedeljek 14. septembra zjutraj se je poslovil od svoje žene Anton Gačnik, ki je šel na delo. Gotov sicer ni bil, ali bo delal ali ne, ker tovarna, kjer je bil Gačnik zaposlen, je neredno obratovala. Dela ta dan ni bilo v tovarni, a Gačnik se tudi ni vrnil domov. Žena je vpraševala pri svojih ljudeh, kje je njen ljubljeni mož. Znanci iz tovarne so sporočili, da ni delal isti dan. To je povzročilo ženi še večje skrbi. Zgodaj zjutraj v torek je poslala svoje sorodnike, da kaj poizvedo o možu. Strah se je še povečal, ko so ljudje začeli govoriti, da je nekdo vtonil in še drugi z njim. In v torek je v resnici policist prinesel žalostno vest, da se truplo njenega moža nahaja v mrtvašnici, da so truplo našli v jezeru, kakor tudi truplo tovariša, s katerim sta v pondeljek skupno najela čoln in se vozila. Pomislite si žalost mlade žene Marije, rojene **Kranje**, in dveh hčerk, Antonije 10 let in Dorothy 8 let stare. Rajnki je bil doma iz vasi Cesta, fara Dobrepolje. tSar je bil šele 35 let. V domovini zapušča očeta in mater, dva brata, Franka in Alojzija in sestro Marijo Kožar. V Ameriki pa zapušča poleg žene in dveh hčerk še strica Antona Štih; eno sestrično v Pueblo, Colo. Preostali družini in sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje!

Drugi rojak, ki je z Gačnikom vtonil, je Jakob **Tomšič**, ki je šel v ponedeljek popoldne z Gačnikom v čolnu po jezeru. Ko sta bila kak četrt milje od jezera, je eden vstal in se hotel preseliti na drugo stran čolna, pri čemur je omahnil in padel v vodo, in čoln se je prevrnil, tako da je padel še drugi v vodo. V bližini so ljudje slišali klice na pomoč, toda bilo je prepozno, oba sta vtonila. Rešilno moštvo je kmalu potem potegnilo enega vtopljenca iz vode. Bil je to Jakob Tomšič, dočim so Gačnika pozneje našli. Rajni Tomšič zapušča žalujočo soprogo in dve mali hčerki, tri sestre, brate in veliko sorodnikov. Rojen je bil v vasi Verh, fara Hinje, kjer zapušča brata. V Ameriki je bival 18 let. Prizadeti družini in sorodnikom izrekamo naše odkrito sožalje!

Vloge v denarnih zavodih popolnoma varne!

V zadnjem »Slovenskem gospodarju« piše g. dr. Anton **Jerovšek**, ravnatelj Tiskarne sv. Cirila, načelnik Spodnještajerske ljudske posojilnice in predsednik ravnateljstva Mestne hranilnice v Mariboru članek pod gorenjim naslovom, v katerem pravi med drugim:

Že od junija sem širijo neodgovorni ljudje med ljudstvom razne govorice, da bode država v bankah, hranilnicah in posojilnicah vzela od vseh vlog 20% ali celo 25%, drugi zopet begajo ljustvo, da bode denar, ki leži shranjen v denarnih zavodih, »povegran«, ali da bo izgubil veljavo itd. S tem se ljudje po nepotrebnem vznemirjajo in plašijo. Dela pa se s tem našemu gospodarstvu tudi občutna škoda. Taki zbegani ljudje dvigajo svoj težko prihranjeni denar iz hranilnic in posojilnic ter iz bank in ga shranjujejo doma po raznih kotih in nogavicah, ali ga zakopajo, ali pa velikokrat zapravijo. S tem mnogokrat izgubijo svoj denar. Imam že 20 let opraviti v posojilnici in imam v tem oziru mnoge izkušnje. Pri izbruhu vojne so ljudje navalili na Spodnještajersko ljudsko posojilnico in na druge ter so zahtevali svoje vloge nazaj, ker so se bali za denar. Bil sem takrat v posojilnici popolnoma sam in sem bil v eni osebi za tajnika in za blagajnika, ker so drugi bili mobilizirani. Neka žena, ki še sedaj živi in jo dobro poznam, dvigne celo svojo vlogo, pobaše denar, gre z njim na Glavni trg in ga tam izgubi. Pošten človek denar najde in ji ga zopet izroči. Drugo jutro je bila ta žena prva v posojilnici in je prinesla ves denar nazaj. Pred natlačeno polno sobo zbeganih ljudi glasno reče: »Ljudje, ne bodite nespametni! Pustite denar v posojilnici, kjer je najbolj shranjen. Jaz sem včeraj celo vlogo dvignila, na Glavnem trgu pa sem jo izgubila. K sreči sem jo dobila nazaj in zdaj zopet ves denar vložim.« Ljudje so to slišali, malo premišljali in v pol uri se je soba spraznila — odšli so, ne da bi dvignili svoj denar. Od tistega dneva napre so začeli denar nositi nazaj in v nekaj mesecih je imela posojilnica toliko vlog, da jih noben zavod ni hotel obrestovati in smo vloge v kleti v suhih škrinjah morali zakopati, ker nismo vedeli, kam z njimi. To naj bo nauk za zbegane vlagatelje!

Nobena država se denarja v hranilnicah, posojilnicah in bankah še ni polastila. Če država hoče od državljanov dobiti denar, ima za to sredstev dovolj. Naloži lahko oddajo premoženja in s tem ne doseže samo vlog in gotovega denarja, ampak tudi vse nepremičnine. L. 1920 je odtegnila država pri žigosanju 20%. Tisti, ki so imeli denar v denarnih zavodih, niso niti pare izgubili. Ali ni torej denar v posojilnicah in bankah bolj varen, kakor doma?

Drugi se zopet bojijo, da bo denar v posojilnicah in bankah in hranilnicah razvrednoten. Ta strah je popolnoma prazen. Ako bi denar izgubil veljavo, jo izgubi ves denar, bodisi da je shranjen v posojilnici, ali če ga imaš v kakem starem »štumfu«, ali v svojem žepu doma. Zato pusti denar mirno v posojilnici, kjer je vsaj varen pred tatovi.

Denarni zavod, v katerem imaš denar naložen, seveda ne more naenkrat izplačati vsem vlagateljem vseh vlog. Posojilnica nima denarja doma v blagajni, ampak ima denar na obresti izposojen, ker drugače bi za naložen denar ne mogla izplačevati obresti. Denarni zavod bi moral prej posojila odpovedati, da bi dobil denar. To pa bi trajalo mesce in mesce, preden bi se dalo na ta način priti do denarja. Koliko zmešnjave bi to povzročilo! Zato pa bodi miren in pusti denar v posojilnici!

Razni lopovi pa preplašene vlagatelje tudi oguljufajo za hranilne knjižice. V nekem mariborskem zavodu se je v soboto dopoldne zgodilo to-le: Zbegan vlagatelj bi bil rad dvignil iz svoje hranilne knjižice ves denar, to je 5000 Din. Tega ni dobil. Takoj pristopi k njemu lopov in mu ponudi za knjižico 2000 Din, če mu jo da. Lopov pravi: »Denarja tako ne boš več dobil na to knjižico, če hočeš, jaz ti dam 2000 Din za knjižico. Na ta način dobiš svaj nekaj. In zbegani vlagatelj proda lopovu hranilno knjižico za 2000 Din, na kateri je bilo vloženih 5000 Din. Teh 5000 Din bo lopov čez nekaj časa dvignil in kmet bo ogoljufan za 3000 Din. Ne nasedajte torej lopovom in goljufom, ki bodo noteli te dni zmede izkoristiti.

Po nekod imajo navado, da pravijo mladim ljudem, če kaj nepremišljenega naredijo. »Pamet nucaj«, pa »gvant šparaj«. Ne dajte se begati! Ohranite mirno kri! Ta nasvet Vam prihaja od Vašega dobrega in izkušenega prijatelja, ki na polju denarstva še nikdar nikomur ni nič napačnega svetoval.

Usoda starke - samotarke

M. Sobota, 1. oktobra.

V sosednjihBakovcih je že leta sem životarila samotarka 74-letna Šinkovič Sidonija. Sorodniki so raztepeni po svetu. Samotarka je preživljala dneve zelo enolično. V družbi je malokdaj bila.

Starost je samotarko jako oslabela. Zadnji čas so jo večkrat napadale slabosti. Zadnji napad je bil najhujši. Starko je vrglo v predsobi. Padec je bil tako silen, da starka več ni vstala. Od slabosti se niti do postelje ni mogla zavleči.

Ker starke dolgo ni bilo iz hiše, so sosedje začeli sumiti, da se je zgodila kaka nesreča. O stvari so se hoteli prepričati. Podali so se k glavnim vratom. Bila so zaprta. Ker jih niso mogli odpreti, so razbili stranska vrata in so tako šli v hišo. Starko so takoj našli. Bila je že popolnoma onemogla. Takoj so jo dvignili s tal in ji nudili prvo pomoč, nato pa so naročili avto in so prepeljali starko v tukajšnjo bolnišnico.

Kaj pravite?

Morda se vam bo zdelo tole malo prekasno. Misel je bila porojena na jesenski razstavi v Ljubljani. Silno lepe reči so bile razstavljene na razstavi naših slovenskih mest. Sodobni kulturni napredek, še bolj pa zgodovinski razvoj naših večjih krajev in njihovih prebivalcev! Kako bogate zbirke! Pa je minila razstava in vse je šlo zopet narazen. Govore sicer o nekakem tujskoprometnem muzeju. Toda bile so na razstavi stvari, ki ne spadajo v obseg tujskega prometa, ki pa so za vso našo slovensko narodno zgodovino silno važne. To vse spada v naš narodni muzej! Tu bi morali dobiti prostora vsi predmeti, ki pričajo o razvoju naše slovenske narodne samobitnosti in kulture.

Sodnikov meč, znamenje oblasti mestnega sodnika, je priča velikih avtonomnih pravic, ki so jih bili naši kraji vajeni že v srednjem veku. Na tem principu je bil zgrajen srednjeveški državni organizem. Rabeljski meč mi priča o gospodstvu tujega rodu nad našim ljudstvom. Pa so rabljі prešli, izginili, slovensko ljudstvo pa je ostalo, ostal je še rabeljski meč, simbol težke dobe, katero je naš odporni narod prestal in preživel za dolga stoletja. Cehovske insignije mi pričajo o velikem smislu za krščansko vzajemno organizacijo tedanjih delovnih stanov. Ostale so od onega le insignije, krasna organizacija je izginila.

[illegible]

Izpopolnile muzej! Premajhen je. Na drugi strani Bleiweisove ceste je naša nekdanja samoupravna oblast preskrbela prostor za novi muzej. Mislimo nanj! Muzej — naš narodni muzej — bodi vsem Slovencem trajna šola naše zgodovine za našo narodno bodočnost. In moral bi biti vedno poln naše učeče se mladine in mladino učečih slovenskih starešin. Potem ne bomo več v malenkostih veliki in v velikih rečeh majhni, kakor smo bili do danes le premnogokrat!

Trbovlje

Ogromno zanimanje za umetnike na vrvi. V četrtek večer je bila prva predstava visoko preko streh v Počivavškovi koloniji. Zanimanje in udeležba je bila ogromna, res velik prostor med hišami je bil pretesen. S priznanjem ljudje niso štedili, vkljub krizi tudi prispevki niso bili še tako slabi. Hoja visoko gori pod nebom v navadnem in v valčkovem koraku, stoje in druge vratolomnosti zaslužijo vsaj delno odškodnino, ko bi drugi za milijone ne poskusili enakih drznosti. Za vsak slučaj je bila spodaj razpeta močna mreža, ves čas pa so svetili veliki reflektorji, razpeti visoko nad vrvjo. Med proizvajanji je igrala rudarska godba. Vratolomne bravure se nadaljujejo še prihodnje dni.

Hrastnik. Tudi za naš kraj posebej je sklican sestanek vseh prosvetnih, zadružnih, sportnih, strokovnih in drugih društev v občinsko pisarno, da se sestavi volivni agitacijski odbor po naročilu okrajnega glavarstva.

Pevcem. Vsi, ki se zanimajo za petje, naj pridejo v ponedeljek v Društveni dom ob 7.15. Začno se zopet redne pevske vaje za moški zbor ob ponedeljkih in četrtkih.

Praznovanje pri rudniku. Oktobra se bo praznovalo vse sobote, torej poleg nedelj še pet sobot.

Prosvetno delo. Občni zbor KPD, ki se je vršil v nedeljo, je pokazal na veliko kulturno delo, ki ga je vršilo društvo s svojimi odseki v pretekli sezoni. Vsega je bilo na kratko povzeto: 10 javnih prosvetnih prireditev, društvenih sestankov s predavanji 27, dramatskih predstav 20, vseh sej 54, izleti 3, tekem 12. Sedaj pa se društvo z odseki zopet pripravlja na novo delo z lepim vzgojnim in zabavnim programom. Društvenikom želimo veliko poguma in vztrajnosti pri delu za dobro in koristno stvar.

Pazite na mladino! Na samotni cesti iz Trbovelj v Zagorje je neki brezvestnež napadel šolarko in jo zavlekel v gozd ob cesti. Branila se je po svojih močeh in kričala, tedaj je prišla mimo neka starejša ženska, ki si ni upala iti v gozd pogledat, kdo in zakaj kriči, pač pa je s svojo palico začela tolči ob cestno ograjo, nakar je iz goščave pritekel mlad fant in jo pobrisal po cesti naprej, kmalu za njim pa pride prestrašeno in objokano dekle, ki je povedalo, da jo je neznanec vrgel na tla in mašil usta, potem pa naenkrat pobegnil. Žena je naznanila staršem v Bevškem in orožništvu vso zadevo, nakar so orožniki iz Zagorja in Trbovelj začeli iskati nasilneža, ki ga dekle ni poznalo, pravi pa, da je imel spredaj tri zlate zobe. Upati je, da brezvestnež ne bo ušel zasluženi kazni.

Zimske suknje, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

Ljubljana

Aljehin je izgubil

Ljubljana, 2. okt.

Blejski turnir je zaključen, tudi turnir v radiu je srečno končal, sedaj pa traja nov, ljubljanski turnir, namreč v kavarni »Union«. Nekaj mojstrov med temi sam dr. Aljehin, dalje Niemcovič in drugi so še ostali v Ljubljani, družbo jim pa dela seveda dr. Vidmar. Kako naj si preganjajo mojstri čas, ki teče tudi v Ljubljani bolj počasi, kakor s šahom? Tako je postala ljubljanska kavarna »Union« prizorišče tretjega šahovskega in takorekoč zasebnega šahovskega boja nekaterih mojstrov. Zasebnega? Da, če ne bi bilo ljubljanskih kibicov. Tako pa je postala vsaka poteza, ki jo eden od mojstrov napravi, predmet vsestranskih debat med stalnimi unionskimi šahovskimi strokovnjaki in nestrokovnjaki.

V levem krilu kavarne, tam kjer se po navadi kregajo naši umetniki, kdo je večji in kdo je manjši med njimi, tam so se utaborili sedaj šahovski velemojstri. Niti minute nista bila sama, ko sta včeraj, ko se je večer komaj pričel, vsedla k šahovnici dr. Aljehin in dr. Vidmar. Takoj se je natrpalo okoli njiju kibicev in še celo od sosednje mize, kjer že leta in leta igrajo starejši gospodje vsak večer soliden šah, so se kibici preselili k mizi velemojstrov. Glavni kibic, sivolasi in častitljivi g. dr. G., je ves čas zvesto sledil vsaki potezi. Tudi mnogi drugi so zvesto vztrajali pri tej mizi in če si je kdo od gostov hotel ogledati, kako izgleda dr. Aljehin od blizu, se je moral preriniti skozi gosto sfeno kibicev. Pridna gospa Mici, ki streže v tem oddelku, pa je vzdihovala, kako malo se danes zmenijo gostje za naročene črne kave. Pride gost, naroči črno kavo in že takoj vpraša, kakšen špektakel imajo pri oni mizi. Gospa Mici prinese črno, gosta pa ni nikjer. Je že izginil med kibice. Na mizah se hladi kava, pa naj se, saj ima čas, te poteze, ki jo bo eden od obeh mojstrov zdaj, zdaj naredil, pa zaradi kave res ni vredno zamuditi.

Dr. Vidmarja, tega večno zaposlenega gospoda, kmalu kličejo opravki drugam. Nasproti dr. Aljehinu pa se je vsedel drug lev. Nihče drugi, kakor sam Niemcovič. Drobni sivi koderčki se mu kar naježijo, ko mine pol ure in skozi kavarno gre glasen šepet, kakor se spodobi za diskretno senzacijo: Aljehin je izgubil! Ni mogoče, se vprašujejo drugi, bolj oddaljeni gostje, proti komu neki. Proti Niemcoviču! Takooo! Zgodaj se je veselil Niemcovič svoje zmage. Aljehinu ne trene na mirnem obrazu niti mišica, ko prične drugo partijo. Črez precej časa že ve dober del kavarne za končen rezultat velike borbe. Aljehin je izgubil eno partijo, tri dobil, dve pa sta oba mojstra remizirala. Končni rezultat je bil torej 4 proti 2 za Aljehina.

Danes popoldne pa sta se v kavarni zopet srečala Aljehin in Vidmar. Takoj sta se udarila in takoj se je nabralo okoli njiju polno kibicev. Gospa dr. Aljehinova, ki mora biti zelo ponosna na uspehe svojega moža, pa je prebirala časopise, in sicer take rubrike, ki so imele naslov: »ALJEHIN NA BLEDU PRVI« ali podobno. Od prijaznih gostov si je dala tudi tolmačiti slovenske časopise in se jim zahvalievala v nemščini z ruskim naglasom. Ali se bosta zvečer zopet udarila Aljehin in Niemcovič, pa še ne vemo.

Regulacija parka pred Glasbeno Matico

Že nekaj tednov regulirajo v Vegovi ulici park pred Glasbeno Matico in sosednjimi hišami. Načrt za regulacijo je izdelal mojster arhitekt Plečnik in porabil za ureditev parka večinoma star, neraben materijal, ki pa bo kljub temu lepo izpolnil svojo nalogo; imel bo vrh tega še to veliko prednost, da ne bo stal mnogo.

Ob hodniku za pešce so zgradili iz surovo obdelanega kamna nizek nazidek in na tega postavili v primernih razdaljah nizke kamenite stebriče v obliki prisekanih piramid. Te kamne so dobili iz nerabnih obcestnih kamnov, ki so stali svojčas ob Tovorni cesti. Pred Glasbeno Matico pa vodijo v isti črti z malim nazidkom stopnice v park in do Glasbene Matice. Te stopnice so tudi iz obdelanega kamna. Prav na tiho povemo, da so to nekdanje kamenite stopnice, ki so bile pred magistratom. Na vsaki strani teh stopnic postavljajo sedaj po 3 precej visoke kamenite podstavke, od katerih eden že stoji. Na šest podstavkov bo prišel po en kip naših najodličnejših komponistov. Doprsne kipe izdeluje že kipar Lojze Dolinar. Visoke kamenite podstavke, ki so iz obdelanega kamna, pa so dobili zopet pravzaprav iz stare šare. Ti stebri so bili namreč svojčas obrobni kamni pred opero, dokler tam niso cestišča in tlaka definitivno uredili. Kljub vsemu temu pa se jim prav nič ne vidi, da so služili že leta in leta. Prav pred hišo Glasbene Matice pa postavljajo sedaj štiri voglate stebre, ki bodo 8 in 8 in pol metra visoki, in bodo nosili mogočen balkon, na katerega bo dohod iz pevske dvorane. V spodnjem nadstropju bodo nosili še manjši balkon. Stebri so iz umetnega kamna in bodo na vrhu okrašeni z lepimi glavicami, izdelanimi prav tako po načrtu arhitekta Plečnika. Prostor pred Glasbeno Matico bo ves tlakovan, v sredi pa bo majhen travnat otoček. Ko bodo dela končana, bo vsa Vegova ulica s pogledom proti Napoleonovemu trgu mnogo pridobila.

V znamenju zadnjega...

Slika z dna.

Zgodilo se je v polnočnih urah na dan zadnjega septembra na Dunajski cesti blizu železnice. Pijano žensko so potisnili iz lokala na cesto. Obsedela je na pragu nema, brez moči... Glava ji je lezla niže in niže, roki sta kakor otopeli viseli ob telesu. Ženska je bila mlajših let, zdrava, polnih lic. Ampak naložena tako, da zlepa nisem še videl niti moškega bolj pijanega. Dva krepka stražnika sta prišla iz bližnje stražnice, zgrabila žensko vsak pod eno pazduho, jo dvignila ter vlekla na stražnico. Dovolj sta imela opravka, bilo je naporno delo, zakaj ženska si niti malo ni mogla sama pomagati. Visela je na rokah kakor cunje...

Dvoje, troje vprašanj mi je stopilo pred oči. In potem še več, vela vrsta. Prvič žensko dostojanstvo, ki utone v vinu in postane strašna sramota. Saj je grd že moški, če je ves zvezan z vinskimi duhovi, kako naj bi ne bila grda ženska! Drugič vprašanje krize, ki se pojavlja na ustih vsakogar, dan za dnem povsod. Da nekaterim ne grozi še kriza, me je prepričala ta ženska; pa naj se je napila za svoj denar, ali pa za tuje novce. In naposled zelo važno vprašanje: kdo je človek brez vesti in brez duše, ki ne čuti strašne odgovornosti, ko do zadnjega napaja človeka, ki ni več gospodar svojih strasti in telesa. Saj telo se upira, človek pa le sili vanj s pijačo. Kateri je torej, ki gleda le na svoj denar, da ga zasluži, pa čeprav na tak sramoten način, da ugonablja pravzaprav s tem človeška življenja? Mar ne govore zakoni tudi o tem, da človeku, ko je sit, nihče več ne sme dajati pijač?!

Kaj bo danes

Drama: PRITLIČJE IN PRVO NADSTROPJE. Ljudske cene. Izven.

Jakopičev paviljon: Jakčeva razstava.

Karmelska cerkev: Proslava sv. Male Terezike.

Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10.

*

⊙ **Šentjakobsko prosvetno društvo v Ljubljani** bo imelo svoj občni zbor v ponedeljek 5. oktobra ob 8. zvečer v Sv. Florijana ulici št. 18 v pritličju, po običajnem sporedu. Vsi člani vabljeni.

⊙ **Češkoslovenska obec Ljubljana** Tradicijonelno »Václavské posvícení« (žegnanje) se vrši v soboto, dne 3. oktobra ob 20. v veliki dvorani »Kazine. — Ples. — Gostje dobrodošli, posebnih vabil ni treba.

⊙ **Preureditvena dela v našem opernem gledališču** se bližajo koncu, tako da se bo operna sezona začela prihodnji teden. Fasada in notranji prostori našega opernega gledališča so dobili novo lice, ki lepo učinkuje, čeprav niso vsa dela, kakor so bila prvotno nameravana, izvršena. To pa vsled poznega časa in ker je otvoritev sezone nujna. Predvsem opozarjamo, da so odstranjene balkonske lože ter bodo postavljeni mesto njih v treh vrstah balkonski sedeži. Tako dobi balkon več ko polovico novih sedežev in cene posameznim vrstam na balkonu in galeriji se bodo nekoliko znižale, samo zato, da se poset predstav še bolj omogoči širšim plastem gledaliških prijateljev. Dan začetne predstave javimo začetkom tedna.

⊙ **Kanalizacijska dela.** V zadnjih dneh so pričeli kopati jarek za kanalizacijo v Čopovi ulici. V globino 4 metrov polagajo betonsko cev večjega obsega, ki bo odvajala vodo in drugo iz Čopove ulice v glavni kanal na Reslievi cesti. Zdaj bodo kanalizacijo speljali samo nekoliko metrov od Resljeve ceste, pozneje pa bodo cev položili dalje proti Kolodvorski ulici in še naprej do sodnijske palače na Miklošičevi cesti, s katero bo Čopova ulica nekoč zvezana.

⊙ **Prošnje branjevk.** Na ljubljanski trg sili zadnje čase vse preveč ljudi, ki si hočejo na trgu poiskati zaslužka s tem da bi kupčevali z živili kar pa je zelo težko, ker je že sedaj na trgu branjevk in prekupcev mnogo preveč. Zadnje dni je bilo vloženih nič manj kakor 36 prošenj za dovoljenja za prodajo na trgu, pa je tržni odsek od teh ugodno rešil samo 3. Tržni odsek je namreč povsem pravilnega mnenja, da bi prevelik naval branjevk na ljubljanskem trgu le še povečal draginjo živil.

⊙ **Malo divjačine.** Na ljubljanskem trgu je sedaj še zelo malo divjačine. To pa se bo v kratkem izpremenilo, ker je za prihodnje dni napovedanih več brakad. Vprašanje pa je, če se bo poklicnim lovcem sploh izplačal lov na plemenito divjačino, saj dobi lovec za najlepšo, 20 kg težko srno komaj 200 Din. Ali se mu bo potem sploh izplačalo streči po življenju tej gazeli naših gozdov? Lov bo za enkrat še vedno ostal le zabava za one, ki imajo nekaj pod palcem.

⊙ **Nedeljski tečaj za kuhanje** se prične na Krekovi gospodinjski šoli v Zg. Šiški dne 11. oktobra, to je drugo nedeljo v oktobru.

⊙ **Avtomobilisti in tramvaj.** Tramvajska dela na Celovški cesti so huda spodtika avtomobilistom, ki jim je seveda nerodno izogibati se raznim jarkom in kotanjam. Včeraj sta dva avtomobilista prijavila policiji tramvajsko družbo zaradi teh del in zaradi nezgod, ki so se jima pripetile — ob kotanjah so jima namreč popokale zračne cevi. Zastopnik tramvajske družbe pa pravi, da sta tem nezgodam kriva avtomobilista sama, ker nista pazila na varnostne luči.

⊙ **Dunajska izsiljevalka.** Policija je aretirala 19 letno Heleno H., po rodu Dunajčanko, ki je zagrešila prav umazano izsiljevanje. Obdolžila je namreč nekega mladeniča, da jo je oropal za manjši znesek. Policija je fanta aretirala, pri zaslišanju pa se je izkazalo, da se je pokvarjeno dekle hotelo le maščevati nad fantom, ker se ji ni posrečilo izsiljevanje denarja. V podrobnejši preiskavi je policija dekle razkrinkala kot eno najbolj propalih in nizkotnih potepuhinj. Ko bo prestala kazen, jo bo policija izgnala iz države.

⊙ **Otročja roparska romantika.** Slaba vzgoja s strani staršev in pa zlasti detektivski romani ter filmi, ki jih razkazuje v Ljubljani neko »kulturno« društvo, imajo na gotov del mladine svojevrsten slab vpliv. Del mladine namreč občuduje zločince kot velike junake in v tej zmotni romantičnosti skuša slediti svojim »vzorom«. Včeraj opoldne je grajski čuvaj zasačil pri kapelici tri 10- do 12 letne fantiče, ko so pri gozdni kapelici ravno odbijali s kladivom in dletom ključavnico od nabiralnika ter se hoteli polastiti nabranega drobiža. Dva fantiča sta pobegnila, enega pa je čuvaj ujel in ga izročil na policiji. Dvanajstletni fantiček se na policiji joče in zatrjuje, da je zapeljana žrtev svojih še mlajših tovarišev, za katera ne ve, kam sta pobegnila. Čeprav je dečko še majhen, pa je policiji že znan, saj ga pozna kot enega že povsem izprijenih mladih zmikavtov. Fantiček obljubuje poboljšanje, toda kako naj se povzpne do njega, ko mu način njegove vzgoje, to je šund, film, slaba družba in vse drugo, nudijo le negativne zglede?

⊙ **Nagrobne spomenike** v najmodernejših oblikah Vam nudi najceneje kamnoseško kiparsko podjetje **Franjo Kunovar, pokopališče Sveti Križ, Ljubljana.** — Telefon št. 27-87.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Sobota, 3. oktobra: PRITLIČJE IN PRVO NADSTROPJE. Ljudske cene. Izven.
Nedelja, 4. oktobra: TAKŠNA JE PRAVA, veseloigra, premijera. Izven.
Ponedeljek, 5. oktobra: Zaprto.
Torek, 6. oktobra: KRALJ NA BETAJNOVI. Red B.
Sreda, 7. oktobra: DOGODEK V MESTU GOGI. Red E.

Nestroyeva burka »Pritličje in prvo nadstropje« se vprizori v ljubljanski drami v soboto, dne 3. oktobra kot ljudska predstava pri znižanih cenah. Kdor se želi par uric dobro zabavati, naj poseti to dramsko predstavo. Predstava je izven abonmaja.

Prihodnja predstava za abonente je v torek, dne 6. t. m. Vprizori se Cankarjeva drama »Kralj na Betajnovi« v režiji g. Cirila Debevca za red D.

Šolja Loka

Francoski krožek. Pred kratkim se je vršil v ljudski šoli sestanek francoskega krožka na katerem je bil izvoljen sledeči odbor. Predsednik g. ing. Šabac, podpredsednik g. dr. Fajdiga, knjižničarka gdč. Hubad, blagajnik g. Lendovšek, tajnik g. Berdon in odbornici ga. dr. Šinkova in gdč. Thaler. Na inicijativo g. dr. Fajdige je francoski konzulat obljubil, da bo vsako leto priskrbel brezplačno 100 do 150 francoskih knjig, kjer si bodo člani lahko izposojevali knjige. Krožek bo dobival tudi francoski dnevnik »Excelsior« in tudi tednik. Pričela sta se sedaj tudi že dva tečaja in sicer za začetnike, katerega vodi g. prof. Šimenc, drugi tečaj pa vodi g. dr. Fajdiga in bi ga priporočali tistim, ki že znajo nekoliko francoščino. Na sestanku se je sklenilo, da znaša pristopnina h krožku 5 dinarjev, letna članarina pa 12 Din. Ustanovni člani so oni, ki plačajo 100 Din. Vabimo vse, ki se žele učiti francoščine, tako začetnike, kakor tudi tiste, ki si hočejo v francoščini znanje izpopolniti, da se prijavijo pri tečaju, ki se vrši v ljudski šoli. — I. tečaj se vrši ob ponedeljkih in četrtkih od 7 do 8 zvečer, II. tečaj pa ob sredah od 7—8 zvečer.

Cerkveni vestnik

Meščanska Marijina kongregacija za može pri sv. Jožefu ima v nedeljo 4. oktobra ob 7 zjutraj sv. mašo in skupno sv. obhajilo. Ob 11 dopoldne pa prvi shod. Udeležba obvezna.

Duhovne vaje v Mali Loki. V tihem, mirnem malološkem zavodu usmiljenih sester so se vršile najavljene duhovne vaje za dekleta v dneh od 26. do 29. septembra. Me, ki smo se prvemu vabilu odzvale, pač nismo pričakovtle in slutile, koliko milosti nas čaka pod tem skromnim krovom sesterskega doma. Bilo je vse tako lepo urejeno in poskrbljeno za dušo in telo, da bi človek komaj verjel, da so to prve duhovne vaje v tem domu. Vodil je duhovne vaje semeniški spiritual g. dr. C. Potočnik. Le žal, da se prvemu klicu ni odzvalo toliko deket, kolikor se je pričakovalo, dasi so prišle tudi iz oddaljenejših krajev, kakor iz Novega mesta, Radeč, Velikih Lašč, Bohinja, Št. Vida, Brežic, Žirov itd. Da ste videli te srečne obraze udeleženk ob slovesu, ko so se poslavljale od oltarja, g. voditelja in zavoda! »Bog povrni in še pridemo!« je obečala vsaka in vsaka hoče pripeljati še po eno ali dve prijateljici, da bodo deležne tega, kar so one prejele. Duhovne vaje se bodo sedaj še ponavljale, druge bodo od 10. do 14. oktobra, v bodoče pa bodo vsakokratne pravočasno javljene v časopisu, čim se priglasi zadostno število udeleženk, približno 25, tako da postane zavod zatočišče in vir milosti, ki jih bodo dekleta apostolstva raznašala širom Slovenije. A vse, dekleta, ne zamudite ugodnih prilik in javite se pri predstojništvu usmiljenih sester sv. Križa v Mali Loki pri Ihanu, p. Domžale, za pojasnila.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtländer, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Kulturni obzornik

Otvoritvena predstava v mariborskem gledališču

Ben Jonson: Volpone.

Otvoritvena predstava: slovesno teatersko razpoloženje; razprodana hiša in še mnogo drugega; med tem morda precej nervoze za zastorjem in za spoznanje tudi pri občinstvu. Tisto sijajno »neblago komedijo«, ki jo je bil privlekel iz literarno historične rakve nihče drugi kakor sloviti Francoz Jules Romain, vseskozi začinjeno z ostrimi strelicami, ovitimi v finese parodijskega, persiflažnega in velesatiričnega obračunavanja ter naperjenimi proti najmožnejšim slabostim ljudi in ustanov (sodišče!), ter obilujočo na grotesknosti in šarenosti najraznejših stvorov, ki se podijo skoli »Volpona« — skopuhi, trgovci, notarji, kapitani, kurtizane in kar je še drugega. Morda je na dnu celo nekaj kakor pouk in svarilo: viteški kapitan Leone je nazadnje ostal vendar zmagovalec in Volpone doživi svojo največjo ukano, ko ga učenec Mosca nadmojstri ter obenem iztiri iz skopuških tirov Volponove bolestno skopuške šole, ko se z radodarno roko in gentlemenskim nastopom oddolži razočaranim Volponejevim »prijateljem«, nad katerimi je nezaslišani in nečuveni skopuh Volpone, potem ko jih je bil s pomočjo svojega bistrega pomagača Mosce do skrajnosti absurdiral in paradoksiral v njih težnjah in računih, kanil z navidezno smrtjo in objavo dozdevnega testamenta z Mosco kot edinim »dedičem« doživeti svoj poslednji in najmočnejši triumf nad lakomnostjo in goltnostjo svojih »prijateljev«. Pa je učenec Mosca mojstra Voloona nadmojstril; poražen in brez beliča odhaja Volpone iz lastne hiše in mora biti zadovoljen, da odnese zdravo kožo pred Leonom in še drugim. Tako poživljeni, predelani in obnovljeni Volpone, ki ga je v zabavo in naslado dvorjanski publiki mogel iztuhtati in izdelati samo dvorski dramatik, kakor je bil Ben Jonson in ki je v svoji neizrečeni jedrosti in ciničnі satiričnosti mogel nastati samo pod obnebjem britanske tipično obračunavarske mislenosti, je postal privlačen v vseh zemljah in je doživel triumf na vseh svetovnih odrih. Zakaj smisel tega dogajanja v šestih slikah gre preko ozkega venecijanskega okvira, ki mu ga je bil namenil pisatelj, in sega v sfere nadprostornosti in nadčasovnosti. Nemara so bile puščice, ki letijo z odra, le malokdaj bolj pereče in žgoče kakor v naši dobi triumfujočega materializma. Volpone je imel uspeh tudi v Ljubljani in Zagrebu; imajo ga tudi v letošnjem repertoarju belgrajske drame in so ga za uvod v letošnjo sezono predvajali v Mariboru. Gotovo merodajen in odličen slovenski kulturni delavec, ki v svojem delovanju niha med Ljubljano in Mariborom, je po predstavi dejal: odločno boljši kakor v Ljubljani. Sodbe bi ne mogel izreči, ker nisem imel prilike, da bi si ljubljansko vprizoritev ogledal. Dejstvo je, da so bili v četrtek zvečer vsi na mestu: bilo je veliko elana, oderske dvignjenosti in rezkega zamaha. Jože Kovič, naš glavni režiser, se je lotil posla s svojo zamislijo in podrobno obdelavo. Zavrtal je v podrobnosti, da je priredba imela bolj analitičen pečat. Opredelitev prostora: na levi in desni strani nakazan vhod oziroma izhod; v ozadju nakazan zaključek prostora, pred tem dvignjeno prizorišče oziroma dohod. V tem stilnem prikazu je prevladoval gotski element (okno v ozadju, vhodišče oziroma izhodišče na levi in desni strani spredaj). Kostumi so bili kolikor toliko v skladu z renesančnostjo dobe, v kateri se dejanje vrši. Na drugi strani pa so se mogli dojeti nekateri utrinki, ki so dali slutiti, da je režicer mestoma segel v izvenčasovnost in prostorno nedoločenost, kakršen značaj in smisel ta sijajna komedija tudi dejansko ima. Predvsem pa je treba priznati, da se je režiserju povsem posrečila. Težko si je misliti, da bi od našega ansambla z večjim uspehom kakor Pavle Kovič in s toliko diabolično in kruto lakomnostjo podoživljal to volponsko naturo, ki v zvijačni iznajdljivosti, sijajni varljivi teatraličnosti in duhovitem ustvarjanju naviduih domislekov nadkriljuje molijerevskega skopuha, z izredno tenkočutnostjo izvajajoč svoj oderski program od homeričnega hahljanja, ciničnega potegavščinarstva pa do elementarnih izbruhov razljučenosti ob zaključku, sijajno kontrastiranju obeh ženskih značajev sta se postavili Kraljeva kot Colomba in Starčeva kot kurtizana Canina; Skrbinškov Mosca v dosledni prikazovalni liniji zamišljen ter izdelan, še prav posebno podčrtan ob zaključnem monologu; izviren v mimiki, govoru in pokretu Harastovičev Corbaccio, do zadnjega giba in zvoka izbrušen bi mogel postati kabinetna figura: takšen Corbaccio je zares mogel iti v pravcatem deliriju grabežljivosti tako daleč, da je razdedinil lastnega ljubljenega sina; in Furijanov trgovec Corvino, da je navzlic neizrečeni ljubosumnosti bil pripravljen žrtvovati celo svojo lepo ženo v žrelo Volponove nenasitnosti; Grom je prevzel Leona in ga markantno izpeljal; v vsem tem vrvežu originalnih likov se je odlikoval tudi Tomašić kot notar Voltore, dlakocepavski, paragrafarski in lakomnež do absurdnosti; majestetičen je bil Rasbergerjev sodnik. Potem so bile dodeljene manjše vloge še Tovorniku, Nakrstu, Blažu in Gorinšku.

Še nekaj: na programih je stalo črno na belem: mladini neprimerno. Pa je bilo tam zadaj celo drobiža kakor listja in trave. Ali se izplača radi nekaj grošev? Tudi tukaj je treba dosledno sti. —c.

Dnevna kronika

Kolesar do smrti povozil starko

Kranj, 2. oktobra.

Ko se je davi okrog 7.45 16 letni fant Brehar Jože peljal s kolesom na delo v tovarno »Impex«, je moral tam, kjer cesta začne rahlo padati v dolg klanec, prehiteti neko starko. Ko jo je zagledal, je pozvonil, a ona se je tako ustrašila, da je skočila na sredo ceste, ko je prej šla po levi. Bilo je že prepozno. Kolesar jo je dohitel in butnil v hrbet ter jo podrl na tla. Padla je vznak in ji je pri tem na temenu počila lobanja, zadobila pa je tudi težke notranje poškodbe. Poklicali so takoj policijo, ki je odredila prevoz starke na rešilno postajo v Kranj, kamor so jo prepeljali še živo. Na rešilni postaji jo je prevezal zdravnik dr. Bezič, a žal je prišla pomoč že prepozno. Podlegla je poškodbam. Popoldne so jo odpeljali v mrtvašnico kranjskega pokopališča. Identitete stare ženice dopoldne še niso mogli ugotoviti, a znano je, da je beračila od vasi do vasi in je stara okoli 70 let. Večji del se je nahajala pri Mežnarju.

Vlak odrezal kravi glavo

Kranj, 2. oktobra.

Pri posestniku in gostilničarju Drakslerju v Laborah pri Šmartnem je čestokrat nastanil neki živinski trgovec v hlevu večjo ali manjšo čredo živine, katero prodaja po semnju. Imel je tudi svojega pastirja. Ko je isti danes popoldne pasel krave na Drakslerjevem travniku, je premalo pazil nanje, tako da so ušle po bregu navzdol na železniški tir. Medtem je pridrvel vlak. Krave so se ustrašile in bežale po tiru naprej. Ena pa je zaostala in od strahu skočila med dva vagona, ki sta jo potlačila na tla in so ji kolesa odrezala glavo. Čigava je krava, se še ne ve, ker trgovca ni bilo tu. Pastir pa se izgovarja, da ni mogel pazljivo pasti, ker ga je bolel zob.

MED. UNIV.
DR. JURAJ KALLAY
zobni zdravnik
LJUBLJANA, Marijin trg št. 3, II. nad.
telefon 27-82
zopet redno ordinira.

Koledar

Sobota, 3. oktobra: Kandid, mučenec; Felicija, devica.

Osebne vesti

= **Ostavko na državno službo** pri deželnem sodišču je podal izprašani sodnijski pripravnik Slavko Belc.

= **Sodniški pripravnik** Lovrenc Mirko je preslavljen od deželnega sodišča v Ljubljani k okrajnemu sodišču v Novo mesto.

= **Bolničarsko podčastniško šolo** v dobi od 1. oktobra 1929 do 1. oktobra 1931 so med drugimi dovršili naslednji bolničarski podnaredniki in sicer z **odličnim uspehom** Vladimir Koman, Milan Bučar, Franc Pegan in Peter Košar; s **prav dobrim uspehom** Rudolf Kraljič, Karlo Hanak, Jožef Cemič in Emil Lipovšek ter z dobrim uspehom Josip Božič in Franc Mihelič.

Novi grobovi

† **V Ljubljani** je umrl 1. oktobra g. Edvard Pirnat, dolgoletni sotrudnik Urbančeve trgovine. Pogreb bo 3. oktobra ob 4 popoldne iz deželne bolnišnice. N. p. v m.!

Ostale vesti

— **Na pravdniški kongres** v Skoplje so se včeraj odpeljali mnogi pravniki iz Ljubljane in ostale Slovenije. Dopoldanskemu belgrajskemu brzovlaku so v Ljubljani priključili dva udobna Pullmanska vozova I. in II. razreda, ki bosta nudila udeležencem kongresa iz Slovenije prijetno in udobno vožnjo prav do Skoplja brez presedanja. Na kongres v Skoplje je odšlo iz Slovenije okrog 100 pravnikov, samo iz Ljubljane čez 50. Pravniki iz štajerskih mest so se pridružili tovarišem v Zidanem mostu, nekaj tudi v Brežicah. Kongres se vrši, kakor znano, 3. in 4. oktobra. Udeleženci bodo obiskali tudi nekatere kraje v Južni Srbiji, Ohrid, Bitolj, Kosovo polje in druge.

— **Duhovne vaje za dekleta** v Mali Loki se bodo vršile v oktobru dvakrat. Pričetek prvega tečaja 10. t. m. zvečer, drugega pa 24. t. m. zvečer. Pišite na naslov: Usmiljene sestre sv. Križa, Mala Loka pri Ihanu, p. Domžale.

— **Zanimivo predavanje v radiu.** »Naši bratje in sestre v Westfaliji« je naslov predavanju, ki ga bo govoril v našem radiu v ponedeljek ob 18.30 g. Jože Premrov. Predavanje bo zanimivo zlasti zato, ker se je predavatelj pred nedavnim vrnil iz Nemčije, kjer je sam obiskoval naše rojake, ki jih je stiska pognala v svet. Njegovo predavanje bodo s toplim zanimanjem poslušali vsi, ki čutijo z njimi, ki so morali iz domovine za kruhom.

— **Koncert v Dol. Logatcu.** Logaško pevsko okrožje priredi v nedeljo, 4. oktobra ob 8 zvečer v dvorani kat. prosv. društva v Dol. Logatcu koncert, pri katerem sodeluje tudi Cerkniško pevsko okrožje. Obširen vzpored bo izvajalo 100 pevk in pevcev, kar vzbuja veliko zanimanje za prireditev.

— **Sadna razstava na Dobrovi.** V nedeljo 4. oktobra bo sadjarska podružnica na Dobrovi priredila sadno razstavo v šoli. Razstava bo odprta od 8 zjutraj do večera. Ob 8 zjutraj bo predavanje za moške, popoldne po litanijah pa za ženske. Predaval bo g. Kafol. Pridite si ogledat!

— **Za Sadno razstavo in grozdni sejem v Sevnici doveljena polovična vožnja.** Generalna direkcija drž. železnic v Belgradu je dovolila vsem posetnikom sadne razstave za sevniško Posavje v Sevnici od 4. do 11. oktobra t. l. in vsem posetnikom sejma za vinsko grozdje, ki se vrši v okviru sadne razstave dne 5. oktobra t. l., polovično vožnjo na vseh osebnih in brzih vlakih izven S. O. E. in sicer za vse proge ljubljanske in zagrebške direkcije. Polovična vožnja velja za potovanje v Sevnico od 2. do 11. oktobra, za povratek pa od 4. do 18. oktobra t. l. Vsi posetniki sadne razstave kupijo na odhodni postaji cel vozni listek opremljen z mokrim žigom, ki velja potrjen od razstavnega odbora tudi za povratek. Za razstavno blago velja popust predviden v tarifi del II odsek B-XIII.

— **Koroški boji pred sodiščem.** Zadnjič smo poročali o procesu Rudolfa Ahačiča, preddelavca v tržiški predilnici, proti Mihaelu Šveru, predilniškemu mojstru. Šver je namreč izrekel na naslov Ahačiča neke očitke, s katerimi ga je dolžil nasilnega postopanja v Tržiču, ko je bil Ahačič koroški prostovoljec. Včeraj se je pred ljubljanskim okrožnim sodiščem nadaljevala obravnava v tej zadevi. Na razpravi je bil zaslišan najprej tovarnar Glanzmann. Izpovedal je, da se ne spominja, da bi mu bil Ahačič kdaj koli priznal, da je pok. tovarnarja hotel odvesti z bajonetom na Puterhof. Izrazil se je zelo pohvalno o delovnih zmožnostih Rudolfa Ahačiča. Druga priča Böhm ml. je potrdil, da je Šver govoril o Ahačiču, češ da je hotel aretirati tovarnarja Gassnerja in odvesti Globočnika na Puterhof. Šver je sedaj v bolnišnici, odkoder je pisal pismo, ki ga je prečital njegov zastopnik. V tem pismu Šver preklicuje svoje trditve. Bil je obsojen na sedem dni zapora, pogojno na eno leto, na denarno kazen in na plačilo stroškov. S tem se je ta afera, ki je toliko vznemirjala tržiško delavstvo, zaključila. Upajmo, da bo s tem tudi konec raznih medsebojnih rekriminacij iz prejšnjih, zlasti prvih poprevratnih razburkanih let.

VABIMO VAS.
OBLECITE SE PRI NAS!
Po svojem okusu si izberite oblačilnih potreb čin
ZA MAL DENAR.
Nudimo olajšana plačila.
A. Presker, Ljubljana
Sv. Petra cesta 14.

— **Bodoče narodno predstavništvo**, ki nam ga bo dal 8. november, in ki se bo sešlo 7. decembra, bo zborovalo v vračarskem gledališču v Belgradu. V parterju tega gledališča je prostora za kakih 300 oseb. Zato bodo sedaj odstranili še lože, da bo več prostora. Novi parlament, ki ga zidajo že toliko let, pa še vedno ni gotov.

— **Dva ponesrečena otroka.** V zadnjem času se kar množe razne nesreče otrok na deželi. Včeraj je ljubljanska bolnišnica zopet sprejela dva ponesrečena otroka. 12 letni pastirček Anton Miklavčič iz Sel pod Šumberkom je padel tako nesrečno, da si je pri padcu ranil desno oko. — 9 letni sin hišarja Janko Piškur iz Mačjega dola 8 občini Veliki Loki, je stikal okoli slamoreznice in vtaknil vanjo desno roko. S poškodovano roko je moral v bolnišnico.

— **Telefon v Loškem potoku.** AA. Pri pošti v Loškem potoku se je 1. oktobra odprl telefonski promet.

— **Vpisovanje v obrtno nadaljevalno šolo** v Litiji v nedeljo 4. oktobra od 8.—12. Stari učenci naj prineso k vpisu zadnje spričevalo obrt. nad. šole, prvi pa odpustnico osnovne šole in učno pogodbo. Vpisnina znaša 50 Din.

Pretep. Iz Št. Jerneja. Preteklo nedeljo so se spoprijeli nekateri fantje, vasi Gradišča in Vrhpolja. Oboroženi z vilami, motikami in drugim poljskim orodjem so začeli najljutejšo bitko, iz katere je izšlo par teh vročekrvnih petelinčkov s krvavimi ranami. Enemu so predrli lice, da si je z robcem ustavljal curke krvi. Pred domačimi pa je rano in bolečino zatajil in se je izgovarjal, da ga boli zob. — Za pretepaške pobaline se zanima orožništvo. Zaslužne medalje, pa jim bo menda dodelilo sodišče. — Ree, sramota za slovenski narod, da se sam tako pogublja v pijači in krvi! Saj imamo drugih nesreč dovolj!

— **Manire nekaterih rožnodolskih fantov.** Saj rožnodolskim fantom ne zamerimo, če v svoji mladostni presernosti takole malo pokalijo nočni mir in pojejo podoknice. Skrajno grdo in surovo pa je, če se spravijo ob svoji objestnosti nad tujo lastnino. Tako so prevčerajšnjem ponoči menda kar organizirano napadli mlado trtje pri neki hiši. Lahko bi jim odpustili, če bi to napravili iz lakote. Skrajno grdo pa je, da so iz golega veselja nad uničevanjem potrgali vse grozdje in ga potem poteptali na tleh. Že vse leto se je gospodar veselil na prvi pridelek, sedaj mu pa napravijo to. Sram naj jih bo! Kajpada so tega krivi le nekateri in ne gre metati sence na vse!

— **Prepovedan inozemski tisk.** Z odlokom ministrstva za notranje posle je prepovedano uvažati v našo državo dnevni uradni razglas »Informationsdienst des europäischen Bauern-komitees«, ki izhaja v Berlinu in mesečno revijo »Deutschlands Erneuerung«, ki izhaja v Monakovem.

— **Kipling R.: Zakaj — za o.** Prevedel Grša Koritnik, ilustriral Milko Bambič. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1931. Str. 157, cena v platno vez. Din. 40.—. Svensonovemu Noniju je sledil sedaj v »Zbirki mladinskih spisov«, ki jih izdaja Jugoslovanska knjigarna, Rudyard Kipling. Kdo ne pozna tega svetovno znanega angleškega pesnika indijskih džungel? Prevajajo ga v vseh jezikih sveta in zlasti odraščajoča mladina ga kar požira. Le mi Slovenci smo ga imeli doslej razmeroma malo prevedenega, zato bo gotovo vsak hvaležen agilni in inicijativni založnici, da je poklonila naši mladini sedaj ravno tega velikega Angleža. Knjiga obsega 12 živalskih pripovedk iz pradavne dobe, ko je dobila kamela grbo, nosorog nagubano kožo, leopard lise, ko so bili spočeti pasanci itd. Vse dihajo tisto pristno in naravno svežost, ki ravno današnjo mladino tako privlači in jo vadi nazaj k zdravi naravi. Za naš skromni mladinski trg je to popolnoma nov duh in svet in prepričani smo, da bo tudi naši mladini ugajal prav tako, kot ugaja zdravi mladini vseh narodov. Že itak tudi po zunanji opremi odlično izdano knjigo krasi še 11 izvirnih Bambičevih rizb.

— **Učni tečaj Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani.** Trgovsko društvo »Merkur« namerava prirediti večerne učne tečaje, ki se bodo vršili ob delavnikih ob času od 7. do 9. ure zvečer. Ti tečaji so nameravani za sledeče predmete: knjigovodstvo, stenografija slovenska in nemška, laški in nemški jezik. Tečaje se otvori pod pogojem, da se prijavi za posamezne predmete zadostno število udeležencev. Kdor želi obiskovati take tečaje, naj se prijavi v društveni pisarni v času od 10 do 12 dopoldan in od pol 3 do 5 popoldan (Gregorčičeva ul. 27, pritličje (Trgovski dom).

— **Tovarna Josip Reich** sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izdelavo.

— **Pri slabem počutju** je naravna »Franz-Josef« grenčica prijetno učinkujoče domače sredstvo, ki se z njim znatno zmanjšajo težkoče in češče zanesljivo koristijo že male količine. Dopisi ženskih zdravnikov hvalijo soglasno prav milo učinkovanje »Franz-Josef« vode, ki je posebno izborna za nežni ustroj ženskega telesa. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Maribor

Fantovski pokolj v Razvanju

Kožuhanje koruze je za našo kmečko mladino nekak prazniční dogodek, ki zbere pri boljših gospodarjih mlade ljudi iz cele fare. Umevno je, da so taki sestanki sedaj na jesen v dobi novega vinskega mošta ter pijače posebno nevarni. Pridejo fantje iz dveh nasprotnih vasi, malenkosten povod razgreje duhove in že so si v laseh.

Zadnji petek zvečer se je pripetil na kožuhanju v neposredni bližini Maribora, v Razvanju, tak žalosten dogodek na kožuhanju. Prišli so fantje iz Razvanja, Hoč in bližnjih krajev. Zopet je malenkosten povod, da je morala pasti mlada žrtev. Iz neznatnega prepira se je ravil srdit boj. V metežu, ki se je valjal po tleh, se je nenadoma začul pretresljiv smrtni krik; fantje so prestrašeni odskočili narazen, na tleh pa se je na poteptanih koruznih storžih valjal mladi, komaj 24letni Feliks Pukel iz Zgornjih Hoč. Iz hrbta mu je iz globoke z nožem zadane rane vrela kri ter z njo usihalo mlado življenje. Sicer so nekateri prisotni takoj odhiteli na bližnji telefon ter pozvali mariborske reševalce, pomoč pa je prišla prepozno, ker je ranjenec kmalu izkrvavel. Noževa ostrina mu je prerezala dovodno žilo v pljučih. V prvi zmedenosti, ko so se vsi sklanjali nad ranjenca ter so se v pretepu udeleženi fantje tiho razgubili v noč, ni nihče pomislil na morilca in tako je še do danes ostal nepoznan. Orožniki so pa vzeli preiskave energično v roke, da se krivec izsledi.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 3. oktobra ob 20: SLABA VEST. Premijera.
Nedelja, 4. oktobra ob 20: VOLPONE.
Ponedeljek, 5. oktobra: Zaprto.
Torek, 6. oktobra ob 20: MAYERLING. Premijera. Proslava 25letnice umetniškega delovanja g. Edo Groma.

*

☐ **K jutrišnjemu lahkoatletskemu meetingu.** Na igrišču Rapida se vrši jutri s pričetkom ob 9 predpoldne lahkoatletski dvomatch med Maratonci in Železničarji. Tekmovalo se bo v tekih, skokih, metih, v vsaki disciplini od vsakega kluba le po dva atleta, nastopili bodo pa tudi juniorji iz skupine A. Za tekmovanje med obema kluboma vlada veliko zanimanje, ker se oba letošnjo sezono bavita z lahko atletiko ter razpolagata z izvrstnimi močmi. V posameznih disciplinah sicer sile niso izravnane, ker ima pač vsak za gotove discipline posebne »kanone«, skupni rezultat je pa še zelo negotov in to baš vžiga naše mlade lahkoatletske strokovnjake, tako, da je pričakovati na tekmovališču lepo število gledalcev. Zanimanje za lahkoatletske prireditve in za to športno panogo sploh je letos v Mariboru lepo napredovalo ter je pričakovati tudi v tej panogi še večjega razmaha.

☐ **Prlekija na odru.** Nocoj bo v gledališču druga premijera v letošnji sezoni. V režiji ljubljanskega režiserja in pisatelja Bratka Krefta se bo vprizorila Anzengruberjeva kmečka komedija s petjem »Slaba vest«. Režiser je prestavil zanimivo dejanje te komedije v Prlekijo ter napravil s tem v domači dramski literaturi prvi poizkus, postaviti na oder našo štajersko pokrajino z vsemi njenimi značilnostmi (govorica, kmečka hiša, vinogradi, klopotec, prleške pevske točke itd.). Obeta se zanimiv in v prvi vrsti domač večer.

☐ **Tečaji francoskega krožka.** 1. oktobra je otvoril Francoski krožek v Mariboru sledeče tečaje: Otroški vrtec za deco od 0 do 10 let ob ponedeljkih, sredah in petkih od 15—16 v Cankarjevi ulici št. 5, tri stopnjujoče se tečaje za odrasle ob torkih in petkih od 18—19 v realni gimnaziji; konverzacijske sestanke ob petkih od 18—19 in pol v društveni čitalnici, Grajska ul. 5; posebne kurze v manjših skupinah po dogovoru. Prijave se sprejemajo ob zgoraj označenih dneh in urah od 1 do 15. oktobra, vsa pojasnila o kurzih in krožku vobče pa se dobivajo ob sredah od 17—19 v društveni čitalnici. Šolnina za te tečaje je 40 Din mesečno; za dva ali več otrok plačajo starši po 30 Din.

☐ **Na nove mesečne legitimacije,** katere je uvedel mestni avtobuspromet na mestnih progah, se občinstvo nikakor ne more privaditi ter si želi vnovič uvedbe blokov. Ukinitev blokov se pozna tudi na frekvenci avtobusov. Za ljudi, ki uporabljajo avtobusno vožnjo samo pretežno na eni in isti progi, je novi sistem dražji od prejšnjega in marsikdo, ki se je preje vozil v urad z avtobusom, gre sedaj raje peš. Prav posebno se pozna to pri delavstvu, ki prejema tedensko mezdo ter si je kupovalo bloke vsak teden, ko se tistih par kovačev ni toliko poznalo. Kar naenkrat dati 100 Din — in toliko stane legitimacija — pa si delavec pri tedenski plači težko prihrani. Morda bi se lahko dalo to vprašanje urediti tako, da bi se poleg legitimacij, ki so veljavne za vse proge, še uvedle ceneiše samo za določeno progo in število dnevnih voženj, ali pa se poleg mesečnih legitimacij še ponovno uvedejo bloki.

☐ **Težka je pesem** sodnijskega bobna; ni ji konca... Dne 23. okt. bo na sodišču, soba 27, ob pol 11 dražba nepremičnin, zemljiška knjiga k. o. Prepola, vl. št. 371. Cenilna vrednost je 4472.50 Din, najmanjši ponudek pa 2982 Din. Dne 9. novembra pa bo pri omenjenem sodišču v sobi 27 dražba nepremičnin zemljiška knjiga Sp. Radvanje, polovica vl. št. 73.422 in 572, in zemljiška knjiga Hrastje, polovica vl. št. 10. Cenilna vrednost: Radvanje, polovica št. 73 Din 439.630; Sp. Radvanje polovica št. 422 Din 19.450; Sp. Radvanje polovica št. 572 Din 35.526; Hrastje polovica št. 10 Din 40.730, vrednost pritikline Din 2250.

☐ **Stanje vinogradov** v mariborski bližnji okolici letos ni posebno razveseljivo. Gniloba se kljub lepemu vremenu širi dalje in mnogi vinogradniki podbirajo. Trgatev se bo pričela šele v drugi polovici oktobra; če bo pa traino lepo vreme, bodo vinogradniki še dalje čakali. Grozdje je sicer popolnoma dozorelo, toda imelo je avgusta in septembra premalo solnca ter bi v slučaju prezgodnje trgatve imeli boli slabo kapljico. Vinska kunčija je za stara vina nekaj živahnejša, za novi mošt zgodnjih vrst je pa le malo povpraševanja. Portugalka se prodaja po Din 1.50 do 2 za liter. Radi vnovčenja novega pridelka niso preveč povoljni izgledi. Pač pa so letos okoliški vinogradniki postavili na mariborski trg precej grozdja ter skupili za nekaj denarcev, tako da si bodo vsaj del obdelovalnih stroškov krili.

☐ **Novi vhod v gledališče** je iz Slomškovega trga. To novost je občinstvo pri otvoritveni predstavi zadovoljno sprejelo, ker je odpadel sicer običajni prepih v naših skromnih gledaliških kuloarjih. V zvezi s tem novim vhodom se je pojavila nujnost adaptirati in sploh na novo preurediti glavni vhod, tako, da bi dobili za kuloarje malo boli reprezentativne in večje prostore, kar bi gledališču prav gotovo pridobilo novih prijateljev. Po končani predstavi pa bi bilo na vsak način umestno odpreti tudi vrata prejšnjega vhoda, ker se pri novem ljudje preveč drenjajo in prerivajo, predno pridejo do izhoda.

☐ **Da je Jadransko morje mirno,** smo opazili včeraj na dobro založenem ribjem trgu. Na ribji stojnici so prodajali: 25 kg morskih rakov po 28 Din, 25 kg očad po 24 Din, 25 kg sardel po 18 Din, 18 kg Molly po 32 in 18 kg palanid po Din 24.

☐ **Nočno lekarniško službo** vršita od 4. do 10. oktobra lekarni Albaneže in König.

☐ **Katoliška mladina** priredi v soboto, dne 3. oktobra zvečer vinsko trgatev pri Vlahoviču z navadnim sporedom. Prijatelji društva vljudno vabljeni.

☐ **Danes veliki oratorijski koncert** »Samson« v veliki Unionski dvorani z začetkom točno ob 20. Izvaja ga Nar. železničarsko glasbeno društvo »Sloga« iz Ljubljane ter solisti-umetniki: ga. Lovšetova, ga. Škerlj-Medvedova, gg. Gostič in Rus. Ta koncert, o čegar izvajanju se je že drugod vsa kritika nad vse laskavo izrazila, in ki je pri nas zbudil mnogo zanimanja, je velike, neprecenljive klasične vrednosti. Vsebina oratorija in vstopnice po običajnih koncertnih cenah v predprodaji v trgovinah Brišnik in Höfer, zvečer pa pred koncertno dvorano.

☐ **Za duhovščino** se priporoča velika izbira črnega in temnosivega blaga za obleke in površnike v novi stavbi trgovca **Macuna, Maribor, Gosposka 10.**

Celje

☞ **Francoski krožek naznanja,** da se bodo vršili po sklepu občnega zbora v tekočem šolskem letu poleg že objavljenega učnega tečaja za mladino še naslednji trije tečaji francoskega jezika za odrasle: 1. Začetni učni tečaj, ki se bo vršil predvidoma vsak torek in petek zvečer od 6—7. 2. Nadaljevalni učni tečaj, ki se bo vršil vsak torek in petek od pol 8 do pol 9. 3. Literarno konverzacijski tečaj, ki se bo vršil vsak ponedeljek in četrtek od četrt na 7 do četrt na 8. Ti trije tečaji se bodo vršili v državni deški meščanski šoli. Provizorično nastavljene ure pa se lahko dogovorno z udeleženci izpremene. Začetni in nadaljevalni tečaj se začneta prihodnji torek 6. oktobra, literarno konverzacijski pa prihodnji ponedeljek 5. oktobra. Pred temi začetnimi urami se bo vršilo tudi vpisovanje. Učni tečaj za mladino pa se vrši vsak ponedeljek in četrtek od pol 3 do pol 4 v mestni dekliški osnovni šoli. Prijave se še sprejemajo.

☞ **Zdravniška služba pri ambulatoriju ekspoziture OUZD v Celju.** Dr. Mano Dereani, zdravnik-uradnik, je nastopil svoj redni počitniški dopust in do 28. oktobra ne bo ordiniral. Za čas dopusta ga nadomestuje dr. Flajs, zdravnik bolnišnice v Celju. Z ozirom na to izpremembo bodo uradovi zdravniki v ambulatoriju OUZD ordinirali za člane in njih svojce od 5. oktobra dalje po nastopnem redu: Dr. Čerin Josip od pol 9 do pol 11, dr. Drago Hočevar od pol 11 do pol 13 in dr. Flajs od 14 do 16.

☞ **Na šoli Glasbene Matice v Celju** se poučuje razen gosli, klavirja in solopetja tudi vijola, vijolončelo, kontrabas ter tudi vsa orkestralna pihala, v kolikor je zanje v Celju učnih moči na razpolago. Priporočamo odrasli dijaški, obrtni in trgovski mladini, da se loti tudi drugih instrumentov in ne samo gosli in klavirja. Velika potreba je prav za vse ostale orkestralne instrumente, saj se jih v orkestru vedno toliko pogreša. Na Glasbeni Matici je dovolj prilike za učenje vseh teh predmetov.

☞ **Rezervni častniki iz Celja in bližnje ter daljne okolice** se opozarjajo, da se bo v Celju ustanovil pododbor »Združenja rezervnih častnikov«, kateremu bodo lahko pristopili.

☞ **Pevski zbor KPD.** Opozarjajo se vsi člani moškega zbora, da se vrši drevi ob 8 v pevskem lokalu izjemna vaja, pri kateri bomo študirali nekaj pesmic za prosvetni večer v ponedeljek zvečer. —

☞ **Nekaj o ljudskem gibanju.** V Celju je umrlo septembra meseca 37 oseb. Od teh jih je umrlo v javni bolnišnici 20, v vojaški bolnišnici 1 in v mestu 2, ostalih 14 oseb pa v okoliški občini. Porok pa je bilo v mestni župni cerkvi 10.

☞ **Podružnica Jugoslovanskega šumarskega združenja v Ljubljani** ima v nedeljo 4. oktobra ob pol 11 svoj redni občni zbor v hotelu Union v Celju.

☞ **Seja okoliškega občinskega odbora.** Nocoj ob 8 ima občinski odbor občine Celje okolica redno javno sejo v sejni dvorani občinske hiše na Bregu pod predsedstvom župana Mihelčiča. Na dnevnem redu so važne občinske zadeve.

Ruše

Imenovanje. Naš priljubljeni zdravnik g. dr. Adolf Zorec je bil te dni imenovan za okrožnega zdravnika za naše okrožje. Čestitamo!

Otvoritev nove šole. Novo šolo bomo otvorili in blagoslovili 18. oktobra t. l. Blagoslovil nam jo bo presvetli pomožni škof lavantinski dr. Tomažič Ivan. Važna in zanimiva bo pri novi šoli spominska plošča 10obletnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Šola sama bo namreč najlepši spomenik te obletnice.

Stolpna ura. Dolgo smo morali čakati, da se je naša ura oglasila iz stolpa. Nekateri so se celo jezili. Pa kaj jim je to pomagalo. Pljunili bi naj raje v roke in segli v žep, pa bi morda ura prej bila v redu. Sicer pa vse lepo po vrsti... In tudi stolpna ura je že v redu.

Slovenjgradec

Podpora k nabavi semenske pšenice. Kr. banska uprava je nakazala za po toči prizadetim prebivalcem tukajšnjega okraja k nabavi semenskega žita podporo 15.000 Din. V poštev pridejo skoraj vse občine šoštanjskega sodnega okraja, predvsem pa občina Št. Janž na Vinski gori, ki je bila po toči najbolj prizadeta. Da pride čim več kmetovalcev do potrebnega semenja in da bo isto več izdalo, se je sporazumno s kmet. odborom sklenilo, da se za določeni znesek kupi samo pšenica in se ista razdeli po polovični ceni. Tozadevna uradna komisija je na podlagi poslanih ofertov in vzorcev sklenila, da se pšenica za seme nabavi pri Gospodarski zvezi v Ljubljani, ki je stavila najugodnejšo ponudbo, poslala pa tudi najlepše zrnje za vzorec.

Javna dela. Novi železobetonski most gradi cestni odbor pri Vovku v Slovenjgradcu čez potok Homšico, kjer se cesta odcepi iz Slovenjgradca proti Podgorju. Prejšnji most je bil že v zelo slabem stanju in je bila prenovitev nujno potrebna. Most gradi tukajšnji stavbeni podjetnik Franc Grajn. Dela so proračunjena na 25.000 Din. — Občina Stari trg pa gradi okrog 200 metrov dolgo in blizu 1 meter visoko betonsko škarpo ob pešpoti, ki vodi od Slovenjgradca preko Suhodolnice proti Staremu trgu. Tukaj je zadnja povodenj zelo raztrgala in razruvala pot, kar se zgodi ob vsaki povodnji, tako da ni preostajalo drugega, kakor zavarovati pot z betonsko škarpo, zaradi česar se bo pot odn. cesta tudi znatno dvignila.

Umetno uplivanje na vreme

Zanimivi poskusi - Umetni oblaki - Odvrnitev dežja

Na Dunaju zborujejo te dni meteorologi. Glavni poročevalec je bil znani meteorolog profesor dr. Weickmann iz Lipskega, ki je imel velezanimivo predavanje o svojih meteoroloških opazovanjih o priliki vožnje »Zeppelina« proti severnemu tečaju in v juž. Ameriko. Govoril je tudi o vprašanju umetnega vplivanja na vreme in izvajal med drugim:

Poskusi umetnega vplivanja na vreme, ki so se vršili doslej, so se nanašali na eni strani na napravljanje, na drugi strani pa na odvrnitev dežja, niso pa v nobenem slučaju pokazali dalekosežnih praktičnih rezultatov, ki bi mogli dokazati, da je res mogoče z gotovostjo vplivati na vreme. Pred kratkim je šele Wendler v svojem spisu zavzel stališče k temu vprašanju, ni pa mogel ugotoviti nobenih stvarnih uspehov.

Seveda bi bilo v interesu poljedelstva, če bi se posrečilo najti sredstvo, s katerim bi se mogla preprečiti pogubonosna suša ali pa preveliko deževje. Poskusi, da bi s streli iz topičev pregnali bližajočo se nevihto ali točo, niso novi. To so posebno poskušali v Avstriji in Italiji, niso pa dosegli zaželjenega učinkovanja, ker s strelom povzročeni zračni valovi niso dosegli oblakov. Zvonenje pred nevihto, ki je imelo isti namen, je pa še starejše. (Pri nas ima to zvonenje predvsem namen, da opozarja ljudi, naj prosijo Boga, da bi odvrnil hudo uro.)

Vstoličenje novega londonskega župana. Na levi: dosedanji lordmajor sir Phene Neal, na desni novi lordmajor lord Maurice Jenks.

Opazovanja, ki so se vršila z letali, so tozadevne poskuse obrnila v drugo smer. Opazili so namreč, da so se v zelo visokih višinah, če je na primer letalo doseglo 10.000 m višine, iz plinov, ki jih je izpuhavalo letalo, stvorili oblački, radi česar so poskušali v gotovih višinah z močnimi plini povzročiti tvorenje oblakov. Tudi s temi poskusi so dosegli le malo obsežne oblake, ki nikakor niso bili sposobni, da bi, kakor so upali, v časih hude suše povzročili deževje.

Misel, da bi z letala vplivali na vreme, je pa privedla do tega, da so znova začeli poskušati razpršiti oblake s tega modernega prometnega sredstva. Posebno v Ameriki so se zelo veliko bavili s takimi eksperimenti. Ti poskusi so obstojali v tem, da so se letala dvignila nad grozeče oblake, odkoder so z elektriko napolnjeni pesek, ki so ga imeli v izoliranih posodah, stresali na oblake. Ta pesek je potem povzročil, da so se mali delci vodnih množin sestekali. Množina na ta način razpršenih oblakov se je pa izkazala nerazmerno premajhna v razmerju s stroški, ki jih je povzročalo to postopanje. Zato so te poskuse že davno zopet opustili. Te metode se poslužijo še samo takrat, če zaide letalo v morje oblakov in ne more pristati. Nato napravi pilot z elektriziranim peskom luknjo skozi oblake, ki mu omogoči, da se orientira in na primernem mestu spusti na tla. V večih slučajih so, tudi z letala, poskušali prodreti oblake s tekočim zrakom, eksperiment, ki se je le v mali meri posrečil.

Resni raziskovalci, ki imajo na polju meteorologije rešiti veliko bolj važne probleme, se, uvidevši, da taki poskusi niso dosegli nobenih pomembnih rezultatov, ne pečajo več intenzivno z vprašanji povzročitve ali preprečenja dežja, ker so prepričani, da na tem polju zaenkrat ni mogoče doseči nobenih uspehov. Je pa tudi dvomljivo, če bi iznajditelj uspešnega umetnega vplivanja na vreme žel hvalo ljudi, ki so, kakor znano, po svojih poklicih v različni meri interesirani na lepem in grdem vremenu.

Pa je vendar pomagalo. »Gospod doktor, jaz sem poslušal vaš nasvet in sem zaradi prehlajenosti spal pri odprtem oknu.«

»Pa ste se rešili prehlajenja?«

»Ne, pač pa svoje ure in listnice.«

Sir Robert Kindersley, dosedanji ravnatelj oddelka za bankovce Angleške banke, se imenuje kot bodoči guverner Angleške banke. Uradna doba sedanjega guvernerja Montague Normana poteče novembra meseca in Norman ne namerava več kandidirati za guvernerja.

Napad na predsedniška kandidata v Chile

Iz Santiago de Chile poročajo: Na vlak, s katerim sta se peljala oba kandidata za predsednika v Chile dr. Montero in dr. Alessandri, je bila oddana cela salva strelov. Dr. Alessandri in več potnikov je bilo lahko ranjenih. Sodijo, da je bil napad naperjen na dr. Montera, ki je znan kot zagrizen nasprotnik komunizma. Policija napadalcev doslej še ni mogla izslediti.

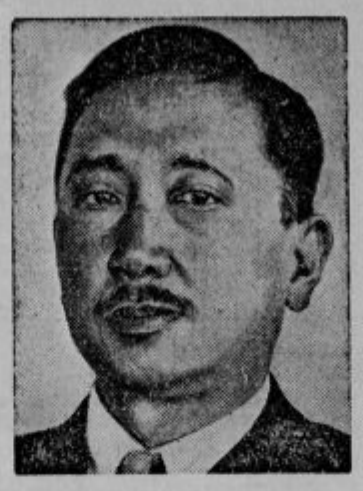

Dr. Sze, dosedanji kitajski poslanik v Londonu, je imenovan za naslednika kitajskega zunanjega ministra Wanga, ki je zaradi nedavnega napada nanj odložil svoje mesto.

6 človeških žrtev požara

Pri Ostrovu na Poljskem je v noči na 30. septembra v neki hiši izbruhnil požar, ki se je bliskovito hitro razširil in presenetil hišne prebivalce sredi spanja. Preden je prihitelo gasilno društvo na lice mesta, je hiša že popolnoma zgorela. Petčlanska družina trgovca Rynkla je našla smrt v plamenih. Tudi neki rudar, ki je stanoval v hiši, je zgorel. Zgorelo je tudi truplo 7letnega otroka družine Rynkel, ki je dan prej umrl in ležal v neki sobi na mrtvaškem odru.

Ameriški paroplovni urad je polarnega raziskovalca Herberta Wilkinsa pooblastil, naj potopi tolikrat poškodovano podmornico »Nautillus«, s katero je hotel pod ledom priti na severni tečaj.

Jules Verne Amundsenu: »Tako si pa 4000 m pod morsko gladino nisem predstavljal niti v svojih najdrznejših sanjah.«

Čudo moderne tehnike je ogromen viseči most v pristanišču Sydneya v Avstraliji, ki je sedaj dovršen.

Vztrajen oddajalec krvi

Od 1300 oddajalcev lastne krvi, s katerimi razpolaga Newyork, je na prvem mestu Thomas Kane, mož, ki je bil do leta 1914 mornar in uživa danes med newyorškimi zdravniki velik sloves kot dobavitelj lastne krvi. Zdravniki trdijo namreč, da ima Kane najmočnejša krvna telesca, kar so jih doslej ugotovili in da je zato z asvoj sedanji poklic naravnost predestiniran. Kane se je doslej podvrgel že 147. transfuziji krvi, od katerih jih je bilo 87 brezplačnih, ker je Kane vesel, če more ubožnim ljudem pomagati s svojim bogastvom krvi. Seveda bi ne mogel biti tako velikodušen, če bi imel za svoje odjemalce newyorške bogataše. Šele sedaj se je zvedelo, da je on rešil življenje bogatemu Vanderbiltu. Zadevo so takrat opravili čisto tajno. Obema pacijentoma so dali med transfuzijo krvi na obraz maske in tako zdravniki kakor tudi pomožno osobje so obljubili, da bodo molčali, da ne bi časopisi — kakor trdijo hudobni jeziki — napisali zgodbe o plebejski krvi, ki se pretaka po aristokratskih žilah Vanderbilta. Običajno računa Kane 50 dolarjev za enkraten prenos krvi, pri bogatejših odjemalcih pa poskoči v ceni in računa po 250 do 1500 dolarjev. S ponosom pripoveduje Kane, da je nekoč sinu nekega večkratnega milijonarja, kateremu je dobesedno rešil življenje, vrnil 50 dolarjev s pripombo, da je ta honorar naravnost sramoten. Da je bil poklican k postelji Carusa v Vanderbiltovem hotelu (kjer ga pa seveda niso potrebovali), spada med njegove najdragocenejše spomine. Tudi slavna Sara Bernhardt bi kmalu postala njegova odjemalka. Kanova kri se nadalje pretaka po žilah bokserskega mojstra Dempseya in kralja banditov Diamonda. Newyorški zdravniki smatrajo Kaneja kot unikum, ker se po vsakem prenosu krvi nenavadno hitro opomore, za kar se ima zahvaliti svoji izborni konstituciji. Njegov krvni pritisk je normalen, tudi še ni bil nikdar v svojem življenju bolan.

Čudna rešitev življenja

Slavni angleški slikar James Thornville je dobil naročilo, naj poslika strop ene izmed kapel katedrale sv. Pavla v Londonu. Oder se je dvigal zelo visoko nad kamnitim tlakom v notranjosti cerkve. Vendar pa niso smatrali za potrebno, da bi umetnika z ograjo zavarovali pred morebitnim padcem. Nekedne je Thornville ravno dovršil glavo sv. Pavla. Hotel je videti, kako glava učinkuje iz daljave. Zasenčil je z roko oči in se oddaljeval ritensko korak za korakom. Ves zatopljen v sliko je pozabil, da se nahaja na ozkem odru brez ograje. Lord Arundel, njegov prijatelj, je nenadoma zapazil, v kakšni nevarnosti se slikar nahaja, ločil ga je še samo korak do roba odra, odkoder bi moral v naslednji minuti pasti globoko doli na kameniti tlak katedrale. Bilo je prepozno, da bi ga s klicem opozoril na nevarnost, ker bi klic prestrašil umetnika in tako še pospešil katastrofo. Lordu Arundelu je v zadnjem hipu šinila v glavo rešilna misel. Hitro je zagrabil čopič, ki je ležal pred sliko sv. Pavla, in ga vrgel na glavo, tako da je ves obraz pokvaril s črnimi madeži. »Za božjo voljo,« je zaklical slikar in planil proti sliki. »Kaj ste storili?« — »Vaše delo sem pokvaril, ampak vaše življenje sem rešil,« je odgovoril lord Arundel in pokazal na neznatno razdaljo, ki je ločila Thornvilleja od prepada. Thornville se je tako prestrašil, da je omedlel in moral več dni ostati v postelji. Pozneje je napravil malo sliko, ki je predstavljala ta prizor. Ta slika je še danes v posesti družine Arundel.

Berlinski učenci stavkajo

V Berlinu so začeli stavkati učenci dveh šol, da na ta način protestirajo proti varčevalnim odredbam mestne uprave. Iz ozirov varčevanja so namreč združili po dva in dva razreda, tako da je sedaj v posameznih razredih dvojno število učencev. Obenem so odpustili več mlajših učiteljev. Stavka zavzema vedno večji obseg. Sedaj stavka že 1500 učencev.

*

Srečo ima. Avtomobilist (prometnemu stražniku): »Gospod stražnik, meni so tukaj z ulice ukradli moj avtomobil.«

Stražnik: »Potem morate govoriti samo o sreči, ker je vaš avtomobil itak predolgo stal na ulici in sem baš hotel zapisati njegovo številko in vas ovaditi zaradi prekršitve cestnega reda.«

Katastrofalna povodenj v Šleziji in na Poljskem. Zaradi prezgodaj zapadlega snega po Sudetih, ki se sedaj tali, so silno narasle vse reke, ki tečejo s Sudetov in povzročile katastrofalno povodenj v Gornji Šleziji, poljski Šleziji in obmejnih okrajih. Tudi na Poljskem so narasle reke poplavile širna osemlja. Slika na levi nam predstavlja povodenj pred Krakovom, slika na desni pa kaže poplavljeno ozemlje v Šleziji.

Kordeličev večer

Plavalna sekcija Ilirije priredi jutri popoldne v mali dvorani hotela »Uniona« skromno proslavo v čast Srečka Kordeliča. Minulo je namreč ravno 10 let odkar nastopa »Kapelj« za Ilirijo in sicer vedno uspešno. Kordelič je bil prvi Slovenec, ki si je priboril državno prvenstvo in ki je nastopal tudi v inozemstvu.

Bil je star komaj 15 let, ko je videl v prvem ljubljanskem kopališču Koleziji, kako skačejo takratne veličine. Bilo je dosti prijateljev tega sporta, ki so pa bili po večini člani telovadnih organizacij in so kazali razne primitivne skoke. Med temi je bil tudi znani Kavškov Ivo, Navinšek, Grilc itd. Najboljši je bil seveda Ivo in tega si je izbral Srečko za vzgled. Dobričina, kakor je že naš Kavšek, se je za mladega fanta zavzel in mu pričel kazati, kako naj skače. Abecedo skokov je Srečko kmalu premagal in pričetek je bil storjen. Prvikrat je nastopil leta 1920 ter si priboril juniorsko prvenstvo Slovenije. Ta uspeh ga je vzpodbudil k nadaljnemu resnejšemu delu. Prihodnje leto (1921) se je vělanil v Iliriji, katera ga je poslala kot 17 letnega fanta na Bled, kjer je nastopil v tekmi za državno prvenstvo in si je priboril prvo nagrado — zlato medaljo.

Prvikrat je naletel na svojega najtežjega nasprotnika Grilca leta 1922. v Belgradu na državnem prvenstvu. Takrat so skakali še z deske, zmagal je Grilc, ker je imel več korajže in skakal s 6 meterske deske. Toda že prihodnje leto, 1923, je na Sušaku, kjer je bil Grilc doma, temeljito obračunal. Srečko je državni prvak v dveh skupinah in le ena je ostala Grilcu. Dve leti sta se borila Kordelič in Grilc, oba lista naših gora, za prvenstvo. Kordelič je bil boljši s 3 metrov, Grilc pa z 10 m, s to razliko, da je na 3 m Grilc podlegel vedno z večjo razliko točk, kakor na 10 m. Najslabše leto je bilo 1928. Takrat ni uspelo Kordeliču doseči ne eno prvenstvo. Bil je izven forme. Boljše še je postavil leta 1929., ko smo dobili v Ljubljani kopališče. Pri prvem tekmovanju za državno prvenstvo, ki se je vršilo v Ljubljani, je Kordelič postal zopet državni prvak, stolp je pa prepustil klubskemu tovarišu Strnadu, ki bo najbrže počasi izpodrinil tudi Grilca. Letos pa Srečko za svoj jubilej ni mogel nastopiti. Bil je operiran na slepiču, ravno ko so se vršile prvenstvene tekme. S tem pa še niso vsi uspehi Kordeliča opisani. Tekmoval je tudi v inozemstvu, kamor niso vabili drugih, pač pa samo našega »Kapeljna«.

V mednarodni konkurenci je prvikrat tekmoval v Zagrebu (1922) na proslavi 20 letnice Haška. V ostri konkurenci, tekmovali so najboljši skakalci iz Avstrije, Nemčije, si je priboril drugo mesto — premagal je tudi Grilca. V Trstu je nastopil 1925, in si priboril prvo nagrado. Lep uspeh je dosegel v Florenci, ob priliki posvetitve prvega skakalnega stolpa v Italiji. Premagal je v umetnem skakanju takratnega evropskega prvaka Farkasa. Dobil je prvo nagrado. Slabše se mu je godilo 1926. leta v Bologni. Naletel je na elito evropskih skakalcev in si priboril 12. mesto med 20 tekmovalci. Ob tej priliki je evropski prvak bil osmi! Nastopil je pa tudi na Dunaju, kjer je podlegel Stadelmayerju s 0 : 4 desetinke točke. Skala je tudi ko so otvorili Amalienbad in pa termalno kopališče v Badenu; tu je podlegel Farkasu s pol točke. Velik uspeh je dosegel tudi leta 1927., ko si je priboril v Belgradu Slovansko prvenstvo v skokih, in celo v skokih s stolpa.

To je kratka zgodovina enega naših najboljših sportnikov. Bil je prvi Slovenec, ki je žel uspehe tudi na sportnem polju. Ponesel je ime našega naroda daleč v tujino. Čestitkam, ki jih bo prejel ta odličen sportnik se pridružujemo tudi mi z željo, da bi še zastopal slovenski plavalni sport!

Drugje in pri nas

Na jubilejni seji nemških hranilnic je dne 28. m. m. govoril tudi državni kancler Brüning, ki je **odločno nastopil proti vsakemu, tudi najmanjšemu poskusu inflacije.** Poudarjal je veliko važnost angleške valutne krize ter pomen odločitev nekaterih drugih držav (Švedske, Norveške in Danske, da se ukine zlata valuta. Nemčija je **trdno odločena braniti in držati svojo zlato marko,** ker je to conditio sine qua non napredka Nemčije in najboljša opora marke. **»Treba je ščititi varčevalce (vlagatelje)** ter jim očuvati njih denar, da jim tudi v bodoče ne propade« je dejal Brüning. V enakem smislu je tudi predsednik Državne banke krepko nastopil proti poskusom slabiti podlago **državne marke.**

In pri nas? Tisti srečni in oblagodarjeni ljudje, katerim mora največ ležeče biti na tem, da je dinar čvrst in da se naša valuta ne poslabša, ti ljudje vlagatelji denarnih zavodov, zbegani po temnih in koristolovskih elementih, morda celo emisarjih tujih, nam sovražnih držav, so skušali povzročiti zmešnjavo med našimi vlagatelji in škodovati našim solidnim in trdnim denarnim zavodom, kar pa se jim ni posrečilo. Vsak količkaj razsoden človek ve, da denarni zavodi ne drže zaupanega jim denarja v svojih blagajnah ali v kleteh, marveč ga morajo, ako hočejo vlagateljem plačati obresti, razposoditi, da donaša obresti in da oploja naše narodno gospodarstvo. Narodna banka **budno pazi na to, da zlata podlaga ostane na zakonito določeni višini in da zbog tega ni najmanjšega povoda bati se za naš dinar.** Vrh tega se je pa tudi naša trgovinska bilanca v poslednjem času tako popravila, da bo po vsej priliki ob koncu leta aktivna.

Če kedaj, je v teh težkih časih nujno potrebno, da se zavedamo svoje skupnosti in da imamo pred očmi višje cilje in dobrobit nas vseh, ne pa le posameznikov.

Nepotrebno dviganje denarja iz denarnih zavodov bi lahko imelo za **posledico, da ga zbog** tega končno tudi tisti ne dobi, ki ga v resnici potrebuje, in da utegne priti do tega, da se bodo morala posojila in krediti izterjevati. In posledica bi bila, da bi šla posestva pod ceno na dražbo in bi morala razna podjetja prisiljena ustaviti obrate in plačila. Zatorej, vložniki, ne tirajte narodnega premoženja v propast! Kdor tiščí denar doma, se pregreši na skupnih interesih naroda in države, škoduje pa tudi sam sebi, ker mu denar doma leži mrtev in je v vedni nevarnosti, da mu ga kdo ukrade ali da mu morda celo zgori, kar se je že često pripetilo. Da naše gospodarstvo ne zastane, da se ne poveča število brezposelnih in da brez težjih pretresljajev prebrodimo sedanje gospodarske neprilike, je neobhodno potrebno, da se denar — nervus rerum gerendarum ne tezaurira doma, marveč da neovirano kroži v prometu. Uprave naših denarnih zavodov so v veščih in izkušenih rokah, tako da jim brez oklevanja smete popolnoma zaupati. Brezvestnim hujskačem pa, ki begajo ljudstvo, bi bilo treba energično stopiti na prste. Videant consules!

Zveza jugoslovanskih hranilnic.

Žalostne izpred sodišča

Ljubljana, 29. sept.

V nekem romantičnem kraju okoli Polšnika nekje je bilo žegnanje. Fantje so se veselili in pili. Trije so kar v gostilni zaspali. Med njimi je tudi France. Po noči se je zgodilo čudo. Fant je zjutraj opazil, da mu je izginila denarnica z 200 Din. Pa tudi gostilničar je ugotovil, da mu je iz zadnjega hlačnega žepa zmanjkalo okoli 500 Din. Drugo jutro je trdo prijel Franceta, ki mu je skesano izročil denarnico nazaj. Gostilničar je nato tudi osumil Franceta, češ, da mu je on vzel denar. — Pred senatom je obtoženi France priznal tatvino 200 Din, toda je zanikal, da bi bil vzel gostilničarju denar. Gostilničar je pred sodniki zatrjeval, da nihče drugi ni mogel denarja vzeti. Senat je Franceta obsodil na 2 meseca strogega zapora zaradi tatvine 200 Din, oprostil pa ga je obtožbe, da bi bil denar vzel gostilničarju. Senat je bil namreč v dvomu, ker ni izključeno, da je denar usodne noči prišel na kak drug način iz žepa gostilničarjevega.

V psihološkem pogledu je bila zanimiva zadeva vžitkarja Jurija Šušteršiča iz Mavčič pri Kranju. Stari Jurij je 27. julija že trdo spal, ko je okoli 1 ponoči začul kokodajskanje kokoši v hlevu. Vstal je in se naslonil na okno. Zakričal je: »Daj kuram gmah!« Neznanec se je nato splazil iz hleva in oddal 4 strele proti oknu. En strel je zadel Jurija Šušteršiča v desno stran vratu, poškodoval mu zgornjo plast živčevja tako, da je roka ohromela, toda ne trajno, kar je sodni zdravnik ugotovil. Za kokošjega tatu in napadalca je stari Jurij označil mladega Franceta. Zaradi težke telesne poškodbe obtoženi France je v svoj alibi navajal za pričo ženo. Dočim je Jurij Šušteršič pred sodniki prepričevalno trdil, da je bil prav obtoženec napadalec, je žena izpovedala, da je njen mož bil vso noč doma, da se ni maknil iz hiše. Sodišče je obtoženega Franceta, ki je moral že dvakrat pred senat, oprostilo, češ, da je subjektivno izpoved vžitkarja Jurija pravilna, toda objektivno ne odgovarja dejanskemu stanju.

»Kaj vam je padlo v glavo? V današnjih težkih časih je težko najti tako službo, kakor ste jo vi imeli. Kaj je vas zmotilo, da ste vzeli denar? je predsednik senata s. o. s. Anton Mladič nagovoril mladega Ljubljančana, ki je bil za slugo pri nekem podjetju. Doslej je bil vseskozi pošten. Prve dni avgusta pa si je v dveh obrokih prilastil 4933.75 Din, ki mu jih je podjetje izročilo, da plača na železnici voznino za premog. Ljubljančan je po naključju prišel v družbo veseljakov, ki so ga premotili, da je začel razmetavati tuj denar. Neki M. P. ki ima ozke stike s policijskim detektivom, ga je celo zvabil v Zagreb, kjer sta še ostanek zapravila. Ljubljančan se je danes moral zagovarjati zaradi uradne poneverbe. Soobtoženi P. pa je neznano kam iz Ljubljane »odmaglil«. Zanimivo je, da je tik pred poneverbo mladi sluga nesel na knjigovodstvo podjetja 60.000 Din in jih tam pošteno izročil. Sodišče je za enkrat izreklo milostno sodbo. Izpremenilo je robijo v strogi zapor in sicer na 3 mesece in v izgubo častnih državljanskih pravic za 1 leto.

68 letni Andrejček - 1 leto robije

Mali senat je obsodil 68 letnega starčka Andreja na 1 leto robije ker je ukradel 8 rjuh v vrednosti 750 Din. Nesrečni Andrej, ki se potika po svetu kakor deseti brat, je bil zaradi tatvine že večkrat kaznovan in je več let sedel v ječi. Rjuhe je ukradel po noči.

Bilo je na Otočah in na Brezjah. Po noči 3. julija je neznan tat ukradel na Brezjah 7 rjuh Antonu Pogačniku in namizni prt pri Antonu Gabrijelčiču. Za tatom, ki je prišel v sobe skozi okno, ni bilo nobenega sledu. Na sličen način je tat 8. julija po noči odnesel 8 rjuh gostilničarju Ivanu Marklju na Otočah. V sobo je prišel skozi okno. Osumili so te tatvine obtoženca, ki se je zvečer mudil dvakrat v gostilni. Bil je bosonog. Sedel je pri oknu. To je bilo zvečer priprto, a zjutraj odprto. Orožniki so drugi dan natanko preiskali vso okolico. Na oknu so opazili odtise bose noge. Ti so se natančno skladali z obtoženčevo nogo. Na vrtu so našli tri rjuhe in zavoj papirja. Tega je obtoženec poprej kupil pri trgovcu Ignaciju Grašiču. Obtoženec je tatvino do zadnjega tajil in navajal v razbremenitev alibi. Ta mu ni pomagal, ker so bili indiciji močnejši. In bil je obsojen. Sodbo je mrmrajoč sprejel.

Nekadilec

postanete zajamčeno v 6 dneh. Informacije pošilja brezplačno Sanitas, Zagreb, Černomerec 76.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sobota, 3. oktobra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče. — 18.30 Salonski kvintet. — 19.30 Šahovska ura, g. Bogo Pleničar. — 20.00 Samospevi ge. Čadež-Biber. — 20.45 Zabavni večer: a) Kuplete poje g. Danilo Bučar; b) Magistrov šramel kvartet; c) Harmonika solo, g. Stanko.

Nedelja, 4. oktobra: 9.30 Prenos cerkvene glasbe. — 10.30 M. Humek: Nekaj o vsakdanjem kruhu. — 11.00 Salonski kvintet. — 12.00 Poročila, plošče. — 15.15 Praznične ure, gdč. Lebarjeva. — 15.45 Slovenske narodne s salonskim kvintetom pojejo: gdč. št. Korenčan in gg. Likovič in Gostič. — 16.45 Thoma »Lokalna železnica«, veseloigra (Šentjakobski gledališki oder). — 20.00 Pojoča žaga, izvaja prof. Noč. — 20.45 Citre solo, g. Mezgolits. — 21.30 Salonski kvintet.

Drugi programi:

Nedelja, 4. oktobra

Belgrad: 11.30 Ciganska glasba. 12.30 Radio orkester. 16.00 Narodne melodije. 17.30 Jazz. 20.00 Radio orkester. 21.00 Pester program. 21.30 »Boheme«, opera. — **Zagreb:** 11.30 Plošče. 17.00 Juggoslov. ciganska glasba — 20.30 Operetni večer. — **Budapest:** 11.00 Katoliško bogoslužje, koncert — 20.20 Prenos iz studija — Večerni koncert — Ciganska glasba. — **Dunaj:** 10.00 Zborovno petje — 10.30 Katoliški dan — 12.10 Orkestralni koncert — 20.25 Filozofska razmotrivanja — 22.40 Večerni koncert. — **Milan:** 10.50 Religiozna glasba — 12.30 Pestra glasba — 19.05 Pestra glasba — 20.45 »Ana Karenina«, opera. — **Praga:** 21.20 Večerni koncert — 22.20 Lahka glasba. — **Rim:** 10.15 Religiozna glasba — 13.00 Pestra glasba — 21.00 Operetni večer. — **Berlin:** 20.00 Radio orkester — 22.00 Plesna glasba. — **Katovice:** 12.15 Simfonični koncert — 14.20 Glasba — 20.15 Poljudni koncert — 22.10 Violinski koncert. — **Stuttgart:** 11.30 Nova komorna glasba — 12.00 Berlin — 13.45 Pevski koncert — 14.15 Vokalni kvartet — 19.00 Ura pesnikov — 20.00 Orgelski koncert — 20.40 Nemški humoristi

Milijoni

in milijoni ljudi uporabljajo

že nad trideset let

po spodaj navedenih navodilih

Levjo-Mentol Droždjenko

in blagoslavlja njen neprecenljiv čudežni učinek

Pri revmatizmu trganju išiasu: boleča mesta vdrgniti.

Pri zobobolu: dlesne vdrgniti in ustno duplino izpirati grgrati.

Pri glavobolu, nervoznosti pomanjkanju spanja: čelo in celo telo vdrgniti, ter vzeti zvečer pred počitkom mlačno kopel z dodatkom **Levje Mentol-Droždjenke.**

Pri utrujenosti: masirati celotno telo.

Pri želodčnih boleznih: 10 kapljic na košček sladkorja.

Pri izpadanju las in prhaju: masaža glave.

Kot **zobna voda** itd.

Pri potenju podpazduho, nogrok ali celotnega telesa naj se potečl deli zjutraj in zvečer izmivajo.

Levja-Mentol-Droždjenka

je prava samo v tu odtisnjeni in plombirani ORIGINALNI STEKLENICI

Zahtevajte izrecno

Levjo-Mentol Droždjenko

ter odločno zavrnite vsako nadomestilo.

Levja-Mentol-Droždjenka

se dobi v vsaki drogeriji, lekarni in boljši trgovini po 10·—, 26·— in 52·— Din. Pazite se pred ponaredbami.

Centralni biro:

LAVLJA MENTOL-DROŽDJENKA

Zagreb, Marulićev trg 5. — Telefon: 73-52

Opozorilo lesnim trgovcem! Sekcija lesnih trgovcev pri Okrajnem gremiju trgovcev v Celju opozarja svoje člane, da je italijanska vlada uvedla koncem preteklega tedna za uvoz lesa predložitev certifikatov. S certifikati, ki jih izdaja Zbornica TOI v Ljubljani, se potrjuje, da je izvožen les domačega izvora, kar je važno za italijanskega dobavitelja, ker se ravna višina uvozne carine po tem, ali izvira blago iz države, s katero ima italijanska država trgovinsko pogodbo. Italija doslej izvoznih certifikatov za les ni zahtevala. Uvedla jih je šele sedaj, zaradi česar podaja sekcija po informacijah s strani Zbornice in Osrednje sekcije glede izdaje certifikatov nastopna navodila: Vsaki pošiljki oziroma tovornemu listu je priložiti certifikat, v katerem potrjuje Zbornica TOI, da je les domačega izvora. Certifikate izdaja Zbornica za TOI lesnemu trgovcu na ustmeno, pismeno ali v nujnih primerih telefonično prošnjo. Navesti je treba v taki prošnji štev. vagona, tonažo, vrsto lesa, ime in naslov odpošiljatelja ter ime in naslov kupca, kakor tudi kraj, kjer se les naklada. Sekcija poziva vse lesne trgovce, da sporočijo vsak primer, da se je izvoz zaradi eventuelnih neprilik, ki so nastale z uvedbo certifikatov, oviral, da bo sekcija ukrenila potrebne korake. — Predsednik sekcije Ernest Marinc.

Poštna hranilnica objavlja uradno z ozirom na neutemeljene vesti o znižanju obrestne mere za hranilne vloge, da ostane obrestna mera za hranilne vloge pri Poštni hranilnici neizpremenjena in znaša — kot doslej — 6, 5 in 4%.

Carinski dohodki se ne objavljajo več posebej. Pač pa se objavljajo skupno z izkazi monopolske uprave. Tako so znašali dohodki od carin v mesecu juliju (za katerega so objavljeni zadnji podatki): 91.1 milj. Din v primeri z 91.0 milj. v juniju letos in 119.1 milj v juliju lani. Skupno so v prvih 4 mesecih pror. leta 1931-32 znašali 384.5 milj. v primeri s 484.5 miljonov Din v prvih štirih mesecih proračunskega l. 1930.31. Skupno so v prvih 7 mesecih t. l. znašali državni dohodki od carin 585.1 milj. Din (v prvih 7 mesecih lani 798.9 milj. Din. To nazadovanje je v zvezi z zmanjšanjem naše zunanje trgovine, ki je nazadovala deloma zaradi svetovne gospodarske krize, deloma zaradi stalnega padca cen na vseh trgih.

Tečaj za avtogeno varenje v Kranju. Podpisani zavod namerava koncem oktobra ali začetkom novembra prirediti desetdnevni tečaj za avtogeno varenje v Kranju. V poštev bi prišli samostojni obrtniki in kovinarski pomočniki v rokodelskih in tovarniških delavnicah v kranjskem, škofjeloškem in tržiškem okolišu. Poučevalo so bo varenje predmetov iz železa, bakra, aluminija po najnovejši metodi. Pogoj za tečaj je, da se prijavi najmanj 15 udeležencev. Pristojbina bo za mojstre in poslovodje po 100 Din, za pomočnike pa polovica. Opozarjamo na ta tečaj s pozivom, da se interesenti prijavijo najkasneje do 10. oktobra 1931 zavodu za pospeševanje obrti Zbornice TOI v Ljubljani. Vsak prijavljenec bo prejel podrobnejše informacije in navodila pismeno. Na prijave, ki bi prišle prepozno, se zavod ne bo oziral.

Nabava semen. Belgrad, 2. okt. AA. Kmetijski minister je izdal odlok, po katerem smejo vse banske uprave, ki jim je podeljena iz kredita kmetijskega ministrstva v znesku 2 milj. Din podpora za nabavo pšeničnega, rženega in ječmenovega semena za razdelitev med poljedelce v obliki posojila, nabaviti si to seme pri zasebnih selekcionarjih, to pa zato, ker se selekcionirana pšenica, rž in ječmen ne dobe pri Priv. izvozni družbi v Belgradu; družba kupuje namreč samo trg. blago.

Za izvoznike v Italijo. Belgrad, 2. okt. AA. Italijanske carinarne pobirajo 15% doklado na carino pri uvozu blaga, ki ni opremljeno z dokazili o izvoru. — Dokazila o izvoru morajo biti točno izpolnjena. Na njih mora biti pošiljalčevo in prejemnikovo ime, kraj in država, znak in številka, količina in vrsta blaga. Ne zadošča na primer za označbo vrste blaga izraz »žagan les«, nego je treba omeniti tudi vrsto lesa. Na primer: »žagan hrastov les«, »bukov les za kurjavo« itd. Datum na dokazilu se mora ujemati z datumom na tovornem listu. — Zato se priporoča izvoznikom, da prilože popisu pošiljke tudi izkazilo o izvoru blaga, da jim ne bo treba plačevati omenjenih pribitkov na carino.

Borza

Ljubljana, 2. oktobra.

Denar

V današnjem deviznem prometu so devizni tečaji bili čvrsti z izjemo Curiha, ki je ostal neizpremenjen. Privatno blago je bilo zaključeno v devizi Praga, dočim je ostale zaključene devize dala Narodna banka. Dunaj ne notira več na naših borzah, prav tako v Curihu Belgrad ne.

Ljubljana. Amsterdam 2262.78—2269.62, Bruselj 782.64—785, Curih 1098.45—1101.75, London 219.02—226.52, Newyork 5596.51—5613.51, Pariz 221.12—221.78, Praga 165.86—166.36, Trst 283.02 do 289.02.

Zagreb. Amsterdam 2262.78—2269.62, Bruselj 782.64—785, London 219.02—219.84, Milan 283.02 do 283.92, Newyork kabel 5607.51—5624.51, ček 5659.51—5676.51, Pariz 221.12—221.78, Praga 165.86 do 166.36, Curih 1098.45—1101.75. — Skupni promet brez kompenzacij 5.5 milj. Din.

Belgrad. Amsterdam 2262.78—2269.65, Bruselj 782.64—785, Curih 1098.45—1101.75, Dunaj 660 do 680, London 219.02—225.52, Newyork 5591.51 do 5613.51, Pariz 221.12—221.78, Praga 165.83—166.36, Trst-Milan 283.02—289.02.

Curih. *Belgrad ne notira.* Pariz 20.13, London 20.15, Newyork 510.50, Bruselj 71.25, Milan 26, Madrid 46, Amsterdam 206, Berlin 119.25, Dunaj ne notira, Stockholm 120, Oslo 113, Kopenhagen 113, Sofija 3.70, Praga 15.10, Varšava 57, Budimpešta 90.025, Carigrad 6.85, Bukarešta 3.05, Helsingfors 12.50.

Dunaj, 2. okt. tg. Valuta dinar 12.63.

Vrednostni papirji

Za državne papirje je bila danes čvrstejša tendenca. Med dolarskimi papirji so bili Blerovi papirji slabejši, dočim so čvrstejše obveznice DHB. Prometa je bilo v Zagrebu: 6% begl. obv. 50.000, vojna škoda 500 kom., 8% Bler. 1000 dol., 7% Bler. 7000 dol. in 7% pos DHB 1000 dol. V Belgradu pa je bil promet sledeč: vojna škoda 2100 kom., begl. obv. 285.000, 8% Bler. 2000 dol. in 7% Bler. 1000 dol.

Bančni papirji so ostali neizpremenjeni in so bili zaključki v običajnih papirjih po neizpremenjenih tečajih. Industrijski papirji so zabeležili samo en zaključek v delnicah Vevč po neizpremenjenem tečaju 110. V ostalem ni bilo izprememb.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 60 bl., 7% Bler. pos. 53 bl., Celjska pos. 150 d., Ljublj. kred. 115 d., Kred. zavod 195 d., Vevče 110 d., Stavbna 40 d., Ruše 125 d.

Zagreb. 7% inv. pos. 67 bl., agrarji 40 bl., vojna škoda ar. 301—304 (302, 305), kasa 300—301 (300, 301), 12. 308—312, 8% Bler. pos. 54—59 (58), 7% Bler. pos. 49—50.50 (50.50), 7% pos. DHB 60—62, 6% begl. obv. 38—40. — Bančne delnice: Poljo 50 bl., Kreditna 121—126, Union 140—142 (140), Jugo 67—68 (67), Lj. kred. 115—120 (115), Medjunarodna 68 bl., Narodna 4000 bl., Prštediona 957.50—965 (957.50), Srbska 187—188 (187). — Industrijske delnice: Nar. šum. 20 d., Guttmann 105—110, Slavonija 200 d., Našice 680 bl., Danica 65—75, Drava 185 d., Šečerana Osjek 165 bl., Brod. vag. 55 bl., Vevče 110—120 (110), Oceania 190 bl., Jadr. plov. 460 bl., Trboveljska 200—210.

Belgrad. 7% inv. pos. 66 bl. (67, 65), begl. obv. zaklj. 46, 45, 44, vojna škoda 300—302 (305, 302), 12. 307—310 (309), 8% Bler. pos. zaklj. 62, 60.50, 7% Bler. pos. 58.50 bl. (58.50).

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica ne notira. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenca: neizpremenjena. Promet: skupno 28 vagonov.

Sombor, 2. okt. 1931. Pšenica: bč., Tisa šlep, okol. Gradište 80 kg 1% 175—250, bč. Titel šlep, okol. Zabaj 80 kg 1% 173—246, bč. 79 kg 2% 169—238, ban. Begej šlep 80 kg 2% 172—244, ban. 79 kg 2% 170—240, bč. Tisa kanal, okol Kula 80 kg 2% 172—244, bč. Donava kanal, okol. Cervenka 79 kg 2% 168—238, srbska 77 kg 3% 165—230, srbska in bos., ladja Sava 77 kg 3% 164—229, srbska, gl. proga Srbije do Čuprije 77 kg 3% 160 do 225, srbska, gl. proga Paračin na jug 77 kg 3% 160—225, srbska, gl. proga Kumanovo 77 kg 3% 160—245, srbska, gl. proga Kosovo 75 kg 4% 160 do 245, srem. 78 kg 2% 165—230, srem., sl. in hrv. 78 kg 2% 160—225, ban. 79 kg 2% 165—235, gbč., železnica 80 kg 1% 170—245, gbč., okol. Sombor žel. 79 kg 3% 165—235. — Po prvi ceni se *kupuje.* Po *drugi* ceni se *prodaja.* — Koruza: bč. stara, žel. 101—102, bč. nova 50—52½, bč. nova dec., januar 62½—67½, bč. nova marec, april 72½—77½, bč. sušena, žel. 80—85, bč. sušena, otk., dec. 78½—92½. — Tendenca: neizpremenjena. — Promet: 44½ vagonov.

Budimpešta. Tendenca: prijazna. Promet: srednji. — Pšenica: dec. 9.50, zaklj. 9.50—9.52; marec 10.63—10.72, zaklj. 10.60—10.62. - Rž: marec 10.81 do 10.93, zaklj. 10.84—10.85. - Koruza: maj 12.57 do 12.60, zaklj. 12.60—12.63.

Hmelj

XIII. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo. Žalec v Savinjski dolini dne 1. oktobra t. l. Začetkoma sezone se je letošnji pridelek cenil na 16.000 starih stotov, kar se je pa sedaj dokazalo za prenizko. Lečina 1931 se ceni na 18.000—18.500 starih stotov, od katerih je prodanih skoro 90%. Kupčija bolj miruje. Prima blago je skoro prodano. V tukajšnji javni Oznanovalnici za hmelj se je do danes signiralo 2112 težkih bal po 150 kg. — Društveni odbor.

Hmeljarsko društvo za Slovenijo je naprosilo merodajne činitelje v Belgradu, naj izposlujejo tudi za Jugoslavijo letni kontingent 10.000 starih stotov hmelja za izvoz v Francijo po znižani carini 200 frankov za 100 kg, kakor je to dosegla ČSR za leto 1931 in 1932. — Kakor znano, je Francija dvignila carino za hmelj od 125 frankov na 400 frankov za 100 kg, kar bo naše hmeljarstvo zelo otežkočilo.

Nürnberg, 2. okt. tg. Na trg je bilo pripeljanih 60 bal, prodanih pa je bilo 40. Kupčija je bila samo za hallertauski I. do srednje vrste hmelj po cenah 40 do 65 mark. Cene so bile nekoliko nižje. Za inozemski hmelj ni bilo nobene kupčije. Razpoloženje nespremenjeno mirno.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1·50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Portugalko
prvovrstno, liter 14 Din, toči kavarna in vinotoč »Central«.

Službe iščejo

Postrežnica
tudi za druga hišna dela, išče dela. Ponudbe pod »Zelo poštena« na upravo »Slovenca« št. 11.621.

Slaščičar
prvovrstna moč, išče primerno nameščenje. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11.626.

Kuharica
gospodinja, ki je bila veliko let v odlični hiši — išče radi družinskih razmer službo k eni ali dvema osebama. Naslov v upravi »Slovenca« pod »Poštena« v Mariboru št. 8743.

Službe dobe

Dve dobri pletilki
sprejme A. Gamser, Zagreb, Ilica 227.

Prodajalca
priprostega, za večji konzumni dnevni predmet — proti fiksumu in še proti separatni proviziji, iščemo. Ponudbe na oglasni oddelek »Slovenca« pod značko »Prodajalec« št. 11.625.

Pletiljo in šiviljo
izurjeno za pletenine — takoj sprejmem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11.601.

Tamburirarico
in učenko z nekaj začetne plače takoj sprejmem. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 11.602.

Pletilja
dobro izurjena za žakatni stroj na ročni pogon, se takoj sprejme. V poštev pride le dobro izvežbana moč. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. F. Tajner, Črnomelj.

Učenca
za mlinarsko obrt, krepkega, zdravega, v starosti od 14 do 15 let, poštenih krščanskih staršev, sprejmem. Hrana in stanovanje v hiši. Josip Košir, valjčni mlin, Škofja Loka.

Perfektna kuharica
s spričevali, ki je že služila pri graščinah, se išče. Ponudbe je poslati na: Gozdni urad K. Auersperga, Soteska, p. Straža pri Novem mestu.

Štepavice
izurjene v čevljarski stroki, ki žele mesta izven Ljubljane, naj javijo takoj svoj naslov Zadrugi čevljarjev, Ljubljana.

Perfektna kuharica
se išče k družini 5 oseb poleg sobarice. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11.612.

Pouk

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesionirana. Prospekt št. 16 zastonj. Pišite ponj!

Gosli poučuje
bivši učitelj konservatorija. Študentovska ul. 9/I.

Gojko Pipenbacher
koncesijon šoferska šola, Ljubljana. Gosposvetska cesta št. 12. - Zahtevajte informacije.

V najem

Trgovski lokal
v centru Jesenic odda A. Mulej, Jesenice, Krekov trg 2.

Poslovni lokali
na Dunajski cesti št. 29/I **se takoj oddajo.** Poizve se istotam.

Lokal
v centru Št. Vida nad Ljubljano, ob glavni cesti, primeren za malo trgovino, modistinjo, šiviljo, krojača ali urarja, se odda v najem. Naslov v oglasnem oddelku »Slovenca« pod štev. 11.620.

Stanovanja

Sobo
malo in večjo, opremljeno, oddam mirnim strankam takoj v vili sredi velikega vrta. Naslov v oglasnem oddelku »Slovenca« pod štev. 11.614.

Odda se stanovanje
z lepim lokalom v novi hiši na Ločenski cesti št. 7. Turk Josip, trgovec, Novo mesto.

Sobo
opremljeno, s posebnim vhodom, se odda za 1. oktober. Dunajska cesta 67, nasproti mitnice.

Dvosobno stanovanje
zračno, z vodovodom, elektriko in vsemi pritiklinami oddam takoj na pošti Ježica pri Ljubljani.

Trisobno stanovanje
komfortno, v novi palači blizu kolodvora, oddam s 1. novembrom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11.646.

Dve lepi sobi
s posebnim vhodom oddam boljšim gospodom. Mirje 25/II.

Stanovanje
treh sob, kuhinje in pritiklin se odda za november v Grabljevčevi ulici št. 18.

Soba
z dvema posteljama, s hrano ali brez, se odda. Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 11.647.

Stanovanje
obstoječe iz kuhinje, dveh ali več sob, shrambe, kopalnice in vrta, v novi hiši, tik postaje Laverca pri Ljubljani, oddam s 15. oktobrom mirni stranki. Pojasnila: Alojz Simčič, Laverca.

Posestva

Naprodaj hiši
dve- in tristanovanjski, popolnoma novi, prva na Kodeljevem, druga na Selu. Istotam tudi nova enonadstropna pekarija na zelo prometnem kraju na Selu. Vse tri hiše se lahko plačajo z vložno knjižico Mestne hranilnice ljubljanske in drugih domačih denarnih zavodov. Poizve se pri Josipu Oražem. Moste pri Ljubljani.

Kupim parcelo
v Ljubljani. Ponudbe z natančnim opisom lege, velikosti in cene na upravo »Slovenca« pod »Stavbišče« št. 11.493.

Večjo parcelo
proda Franc Lavtižar — Sv. Petra cesta 83.

Naprodaj hiša
novo zidana, visoko pritlična, dvostanovanjska, 50^ m² vrta, za 92.000 Din, na Kodeljevem pri Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 11.539.

Hišo
sadni vrt, njivo in nekaj gozda, prostovoljno prodam. Pet minut od tovarne Titan na Perovem št. 34 pri Kamniku.

Hiša v Ljubljani
s petimi stanovanji po tri sobe s pritiklinami, z velikim dvoriščem in vrtom, v najboljšem stanju, takoj naprodaj proti gotovini ali vložnim knjižicam. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 11.537.

Hiša z vrtom
ob Bohinjskem jezeru — pripravna za letovišče ali upokojenca, naprodaj. Donos Din 15.000, cena Din 80.000. Poizve se: Krekova ulica 9/I, Moste pri Ljubljani. Stane Pavšek.

Hišo
pritlično, enostanovanjsko, nekoliko vrta, v predmestju Ljubljane — kupim s takojšnjim plačilom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11.615.

Parceliran travnik
okrog 12.000 m², lepa lega, primeren za stavbišče, naprodaj v Tržiču na Gorenjskem. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 11.599.

Vsak dan

celega leta prebere več desetisočev naših čitateljev od prve do zadnje vrstice „Slovenčev" mali oglasnik, zato doseže vsak, ki ob katerikoli priliki naroči mali oglas v „Slovencu", najsigurnejši uspeh. Niso redki slučaji, da dobi insereni na en sam mali oglas po

50—100

in še več ponudb in vprašanj.

Lepe stavbne parcele
pod Rožnikom ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11.396.

Prodamo

ŠTAJERSKO SADJE
najboljše kakovosti, jabolka in hruške — so naprodaj v Ljubljani, Gruberjevo nabrežje štev. 6 (pri hišniku).

Med
Razpošiljam cvetlič. med v pločevinastih škatljah po 5 kg za ceno 72 Din. po povzetju. - V večjih množinah franco vagon Ljubljana, »Ilirija«, družba z o. z., Dunajska cesta 46.

Krompir
kupujem na vagone. Ponudbe prosim pod šifro »Krompir« št. 11.628 na upravo »Slovenca«, Ljubljana.

Srečke, delnice, obligacije
kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana — Šelenburgova ulica 6, II. nadstr.

Drva
za kurjavo in oglje kupujem na vagone. Ponudbe prosim pod šifro »Gorivo« št. 11.628 na upravo »Slovenca«, Ljubljana.

Obrt

Pokrivala za konje
in vozove izdeluje najceneje in iz najboljšega blaga Alojz Grilc, izdelovanje nepremočljivih pokrival za vozove in konje

Novost v kozmetiki!
V 6 dneh odstranjuje pege, bradavice, sojedce, jetrne madeže (Leberflecken), kakor tudi dlačice. Specialistinja ga. Pap v salonu Ema, Zagreb, Ilica št. 22.

Sode
za namakanje sadja, za mošt in vino, kislo zelje in repo, kakor druge pridelke, iz trdega lesa, ca. 200 l vsebine, kupite v vsaki množini in najugodneje pri tvrdki Juliji Zupan, Ljubljana, Sv. Petra cesta 35.

Kupimo

Divji kostanj, želod
kupim po najvišji ceni. V. H. Rohrmann, Ljubljana.

Bukova trva
suha, same cepanice — stalno kupuje franko vagon Ljubljana, »Ilirija«, družba z o. z., Dunajska cesta 46.

Trgovska hiša v Kamniku

Proda se na javni dražbi v ponedeljek dne 5. oktobra 1931 ob ½10 uri dopoldne v Kamniku enonadstropna hiša z vrtom, last bivšega trgovca gosp. Kumra. Poslopje je v najboljšem stanju, nasproti novega poštnega urada ter s korporacijsko pravico.

Najnižja ponudba je Din 150.000·—, cenilna vrednost pa Din 185.000·—. Z nakupom hiše se nudi agilnemu trgovcu sigurna in dobra eksistenca. Vsled tega se kupci vabijo.

Klavirji!
Tovarna klavirjev Seiler v Nemčiji, ustanovljena leta 1840., izdeluje prvovrstne inštrumente, neprekosljive v glasu in izdelavi. Zastopstvo R. Warbinek, Ljubljana, Gregorčičeva 5, Rimska cesta 2.

Mreže za postelje
izdeluje najceneje in najbolje samo tvrdka Šimen Sablatnik, Jesenice-Fužine. Sprejema tudi popravila.

Sveže in suhe gobe
kupujem stalno vsako množino. Zahtevajte pojasnila.

Namizna jabolka
prvovrstna razpošiljam po najnižji ceni. — Peter Šetina, Radeče — Zidani most.

Krušno moko in rženo moko
vedno svežo, kupite zelo ugodno pri A. VOLK, LJUBLJANA, Resijeva cesta 24.

Kurja očesa
Najboljše sredstvo proti kurjim očesom CLAVEN je mast

Zaščitni znak

Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča

M. HRNJAK
lekarnar — SISAK
Varujte se potvorb

Pohištvo
priprosto in najmodernejše Vam nudi tvrdka po izredno nizki ceni
KREGAR IN SINOVA
St. Vid nad Ljubljano — nasproti kolodvora

POZOR!
Strapacni čevlji nepremočljivi
vedno v zalogi od najmanjše do največje številke. Ročno delane. Brezobvezni ogled zaloge
Ivan Krois, Maribor, Koroška c. 18

Pozor vinogradniki, vinski trgovci in gostilničarji!
Podpisani imam naprodaj okoli 100 novih hrastovih sodov iz klanega lesa, velikost od 150 do 450 l, cena po dogovoru, dalje dva ležalna soda od 50 do 60 hl, cena zmerna, delo solidno in trpežno — točna postrežba. Sode si lahko ogledate pri meni vsak čas. — Se priporočam!
Ivan Pirc,
sodar, Dravlje št. 99, p. Št. Vid nad Ljubljano.

Ugodna prilika!

Imate morda prav dobre ideje, a se bojite dragih investicij. Pri nas so parne naprave na razpolago in vzamemo v delo (Lohnarbeit) razne kemične preparate. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko UGODNA PRILIKA.

Ugodna prilika!

6-cilinderski »OPPEL« tovorni avto, šestsedežni, skoraj popolnoma nov, v brezhibnem stanju, opremljen z najboljšimi »Continental« plašči in »Bosch« razsvetljavo, spremenljiv v osebni avto, se po zelo ugodni ceni proda. Avto je prevozil samo 2000 km ter je vsled tega dobro uvožen in prevozi z lahkoto vsako strmino. — Ogled možen vsak čas v Celju, Vrazov trg št. 3, kjer se dobe vsa potrebna pojasnila.

✝

TVRDKA FELIKS URBANC naznanja vsem prijateljem in znancem tužno vest, da je njen dolgoletni zvesti sotrudnik, gospod

Edvard Pirnat

po dolgi in mučni bolezni, dne 1. oktobra 1931 umrl. Pogreb blagega pokojnika se bo vršil dne 3. oktobra 1931 ob 16 iz mrtvašnice državne bolnišnice.

On si je s svojo ljubeznivostjo, vestnostjo in zvestobo tekom let pridobil ne samo hvaležnost tvrdke, temveč tudi med občinstvom splošno spoštovanje. Vsled tega nam ostane v trajnem hvaležnem spominu.

V Ljubljani, dne 2. oktobra 1931.

»Ljudska knjižnica«: Iz zakladnica Jugoslov. knjigarne v Ljubljani: 29. zvezek: Savinšek: IZPOD GOLICE, 30 Din, vez. 42 Din — 30. zvezek: Sienkiewicz: NA POLJU SLAVE, 28 Din, vez. 40 Din. — 31. zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World). Roman (s slikami) 24 Din, vez. 32 Din. — 32. zvezek: Reimmichl, ZAGORSKI ZVONOVI. — Slavič, NA SINAJ 30 Din, vez. 42 Din. — 33. zvezek: Bridges, NA POMOČ, 30 Din, vez. 42 Din. — 35. zvezek: Brackel, CIRKUŠKI OTROK 28 Din, vez. 40 Din.

Josip Lavtižar:

Bled in Briksen

36

Zgodovinska povest iz 17. stoletja.

Milo pokojnico so položili na mrtvaški oder in jo okrasili z jesenskim cvetjem, ker spomladnega in poletnega ni bilo več. Belo svileno obleko za mrliško postelj ji je oskrbel grajski gospod Krištof, ki bi ji bil rajši podaril poročno. Spoznal je, da ljubezen in smrt vladata na svetu. Spoznal je pa tudi, da je bila njegova nevesta vredna večje odlike in večje časti, kakor bi jo mogel Reziki on dati na zemlji. Vera tolaži, kjer ljubezen joka.

Župnik ji je odločil za posmrtni pokoj lep prostor ob strani glavnih cerkvenih vrat. Rekel je: »Naj ima mladina, kadar gre k službi božji, zgled Rezikinega čednostnega življenja.«

Čitatelj bi morebiti še rad zvedel, kakšen je bil njen pogreb. Tak je bil, kakršnega so sploh mogli prirediti ob takratnem času. Krištof ji je dal zvoniti pri vseh cerkvah v obsegu briksenških posestev. Saj so peli bodoči grajski gospej zadnjo pesem. — Kot spremljevalce na njeni poslednji poti je povabil vse duhovnike v okolici. Domači župnik je opravil pogrebne obrede, v slovo pa ji je govoril sijajni pridigar Tobija Stajdler iz Zaspega. Vsi so rekli: »O kakšna škoda Rezike v mrtvaško krsto, o kakšna škoda Rezike v črno prst!« Krištofovo največjo ljubezen pa je spremljevalo največje trpljenje.

Župnik Orehar je zapisal v mrliško knjigo župnije sv. Martina sledeče spominske besede:

»Die decima quinta Septembris anni millesimi sexcentesimi trigesimi hora quarta pomeridiana abripeut procella in lacu adolescentulam Theresiam, filiam legitimam piscatoris Nicolai Cvetko ejusdemque defunctae uxoris Elisabethae. Quatuor dies erat immersa in profundo et demum quinta die dederunt eam undae in lucem. Nata in Fels die 2. Septembris 1609 explevit annos viginti et unum. Repentina ejusdem mors excitavit tristitiam magnam in tota parochia. Theresia enim erat virgo decora specie — quod autem majus est — candidae vitae et exemplar toti juventuti. Cui donet Dominus vestimenta alba et virginalem palmam in aeterna beatitudine.«

V slovenskem jeziku:

Dne petnajstega septembra en tisoč šest sto in trideset ob štirih popoldne je uropal vihar na jezeru mladenko Terezijo, zakonsko hčer ribiča Nikolaja Cvetko in njegove pokojne žene Elizabete. Štiri dni je bila potopljena v globočini in šele peti dan so jo dali valovi na svetlo. Rojena na Bledu 2. septembra 1609 je dopolnila 21 let. Njena nagla smrt je vzbudila veliko žalost v vsi župniji. Terezija je bila namreč lepe vnanjosti — kar pa je še večje veljave — neomadeževanega življenja in zgled vsi mladini. Gospod ji podéli belo oblačilo in deviško palmo v večni blaženosti.

Grajščak Krištof je dal vzidati svoji nevesti v cerkveni steni belo kamenito ploščo. Spoštoval pa je drago pokojnico tudi v tem oziru, da so bile besede na spomeniku vklesane v Rezikinem jeziku. Rekel je: »Rezika je bila Gorenjka, zato naj so tudi besede na spominski plošči v kranjski šprahi.« Ob spodnjem robu je dal vdolbsti: Twoi Chrishtof.

Ta dostavek ni vzbujal v začetku nobene pozornosti. Pozneje pa so rahločutni ljudje dodajali opazko, da ti dve besedi nista primerni na pokopališču, posebno na tako očitnem kraju ne. Vsak, ki gre v cerkev, to čita, in si lahko misli, v kakšnem razmerju sta si bila Krištof in Rezika. Naj se mesto tega dostavka vkleše kaj vzvišenega. Grajski gospod je upošteval željo ljudstva. Odstranil je ti dve besedi in dal mesto njih z župnikovim odobrenjem vsekati v ploščo kratko voščilo:

Boh ji dai sweti rai!

Rezikina plošča je vztrajala skoraj 300 let. Bila je že precej razpokana, toda ohranjena še toliko, da se je za silo razbralo, kdo tukaj počiva. Ko pa so na Bledu leta 1904. gradili sedanjo novo cerkev, je tudi ta spomenik dočakal usodo popolnega razsula.

20. Poslednji dogodki.

Dokler je bilo še kaj cvetja v jeseni, so vedno viseli sveži venci nad Rezikinim grobom. Kadar sta prišla Miklavž in Mina v cerkev, sta ostala dalj časa na kraju njenega zadnjega počitka. Tudi grajskega gospoda so videli velikokrat na pokopališču. Kako hudo so bili prekrižani vsi načrti! Spoznal je resnico prislovice: »Kdor hrepeni po veselju, hrepeni po žalosti.« Njegova ljubezen pa je segala tako daleč, da je ostal svoji izvoljenki zvest celó onkraj groba. — Nobene tovarišice ni več iskal za prihodnje življenje, dobro vedoč, da ne najde nadomestila za Reziko. Tako ljubezen bi primerjal junaštvu. Kakor do zdaj, tako mu je gospodinjila tudi v bodoče Agata, saj se je zanesel nanjo kakor na samega sebe.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.